

17473/1644

VILVAKOKA

1992. JÚLIUS

TARTALOM

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Mellékletek	4
Dr. Vértes László: Találkozás színművésznőkkel	7
Dr. Orlicki János: Jogszabályi változásokról (Munka Törvénykönyve)	8
A látássérült nők helyzete Európában	10
Lázár Sándorné: Látás- valamint halmozottan sérültek szociális otthoni rehabilitációja	13
Bartha Zsuzsanna: A cukorbetegség és szövödményei	15
Sajtófigyelő:	
1. Látásjavítás szemtornával	16
2. Domború menü	17
Yak költő verse — Dani Ferenc: Hajnali séta	17
Evfordulók nyomában:	
Lak István: Száz éve született Lajtha László	18
Dr. Vértes László: Prowazek 85 évvel ezelőtt fedezte fel a trachoma kórokozóját	20
Horoszkóp	22
Semseyne Legeza Ilona: Könyvismertetés	23
Ecsedi Csaba: Leendő számítógéptulajdonosok figyelmébe	24
Kiss János: Törödjünk többet egészségünkkel	26
Vánca István: Átmeneti és megbontható barátságok	28
Közlemény	31
Szabó Lászlóné: Zarándokok városa - Jeruzsálem	32
Közlemény	34
Humorsarok — Dénes Géza: Gyorsfénykép	35
Sági Andrea: Hajápolási tudnivalók mindenkinek - a hajhullás	36
Közlemény, hirdetések	37

A Magyar Vakok és Gyengélátók Országos Szövetségének havi folyóirata. Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Szerkesztőségi munkatársak: Kas László olvasószerkesztő, Lak István szakmai szerkesztő. Kiadóhivatal: 1146 Budapest, Hermina út 47. Telefon: 1-210-440/14 mellék. ISSN: 0209-6765. Előfizethető a megyei szervezeteknél: egész évre 120 Ft-ért (a tárgyévét megelőző év november 30-ig), félévre 60 Ft-ért (a tárgyév II. féléve előtti május 15-ig).

Elnökségi tudósítás

Az MGVYOSZ Országos Elnöksége 1992. május 28-án ülésezett. Igazoltan hiányoztak: Lak István és dr. Szigeti György. A tanácskozáson vendégként jelen volt dr. Szabó Károly örökös tiszteletbeli elnökségi tag. Mindkét napirendi pont tárgyalásánál meghívottként jelen volt Elekesné Horváth Márta, a Rehabilitációs Osztály vezetője.

Az elnök megnyitójában külön szeretettel köszöntötte dr. Szabó Károlyt, aki néhány szót szolt az általa vezetett Vas megyei Szervezet munkájáról, s igen értékes történelmi visszapillantást kaphattak az elnökség fiatalabb tagjai a magyar vakügy egykori állomásairól. Jó tanácsként ajánlotta minden megyei titkárnak a következőket: "Őrizték meg nyugalmukat és türelmüket a változások közepette is".

Következett első napirendi pontként Somogy megye elnökségének beszámolója. (A beszámolót kivonatossan a mellékletben megtalálják). A megyei elnökséget Forró József titkár képviselte, aki egyben az Országos Elnökség tagja is. Szóbeli kiegészítőjében a következőket mondta el:

- Problémák vannak a megyei szemész szakorvossal a vakok személyi járadékának megítélésében. A titkár kéri a központ segítségét is.
- A munkahelyezéskor sok esetben a tagok viselkedése kifogásolható. Somogy megyében előfordul, hogy gyógymasször állást sikerül fenntartani addig, míg valaki a tanfolyamot Budapesten elvégzi, s a

végzés után az illető mégsem foglalja el a munkahelyet.

Az elnökség tagjainak kérdései alapján még elhangzott, hogy a megyében főleg a 70 éven felüliek között akad tagdíjhátralékos. A részletes és alapos beszámolót az elnökség egyhangúlag elfogadta.

A második napirendi pontban a balatonboglári titkári-adminisztrátori értekezletet értékelte a testület. A téma előadója a főtítkár volt.

Az 1992. május 21-23-a között tartott háromnapos értekezlet igen jól előkészített, s mindvégig jó hangulatban zajló tanácskozás volt. Sikerült minden előzetesen felvetett kérdést megvitatni. A megyei titkárok egyhangúlag megszavazták, hogy 1992. július 1-jével pozíciójuk átminősül tiszteletdíjas kategóriává. Régi kérésük volt ez, amely jogilag és anyagilag semmilyen hátránnyal nem jár.

Az értekezlet elfogadta az 1992. évi megyei küldöttközgyűlések és közgyűlések időpontjait, melyeket a mellékletben részletesen megtalálunk.

Nagy sikert aratott a megyei titkárok és adminisztrátoraik körében a tagnyilvántartás számítógépes bemutatója.

Közös megállapodás született,

4

hogy a pártoló tagok számára központilag megtervezett igazolvány kerüljön kiadásra.

Végezetül a bejelentések következtek:

- Hollandiában Orientációs- és mozgástrénerek konferenciájára kerül sor. A részvétel lehetőségét felajánljuk a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának.
- Május elején vendégek látogattak Magyarországra az Egyesült Államokból. A Perkins Intézet és a Hilton Alapítvány együttműködést szeretne kialakítani velünk.
- Az autóknak a járdákon való parkolása miatt levélben fordultunk a Fővárosi Polgármesteri Hivatalhoz és az Országos Rendőrfőkapitánysághoz és hathatós intézkedést kértünk.
- Június 6-án a Vakvezető Kutyával Közlekedők Szakcsoportja "Nyílt Nap"-ot tart a Vakvezető Kutyaképző Iskola területén. Minden érdeklődőt szeretettel várnak.
- Május 29-30-án Létavértesen a Népjóléti Minisztérium és a MEOSZ rendezésében értekezletre kerül sor a fogyatékosokról. A főtitkár képviseli szövetségünket.
- Az 1992-93. évi gyógymasszörta-folyamra június 3-án zajlanak a felvételi vizsgák.
- Június 4-én a sportutánpótlás érdekében kerekasztal megbeszélésre kerül sor.
- Május 12-én lezajlott a Tolna megyei előrehozott elnökségi választás.
- Pinviczki György beszámolt a "Telefonnal a rászorultakért Alapítvány" eddigi működéséről. A rész-

letesebb adatokat a mellékletben megtalálják.

Az elnökségi ülés az elnöki zárszóval fejeződött be.

M E L L É K L E T

1. A Somogy megyei elnökség beszámolója (Kivonatos ismertető)

A Somogy megyei szervezet jelenlegi taglétszáma 872 fő, mely az elmúlt ciklusban a következőképpen alakult:

Év	Létszám	Elhalálozott	Újonnan felvettek
1987	979	80	88
1988	1012	9	42
1989	947	111	46
1990	858	28	40
1991	849	59	50

Tagjaink túlnyomó többsége időskorú. Folyamatosan látogatjuk a családokat és szorgalmazzuk a tagtoborzást. Nagyon fontosnak tartjuk a helyi szervezetekkel, intézményekkel való jó kapcsolatokat, melyeket az elmúlt évek során sikerült kiépítenünk. Ennek eredményeként mind szociális, mind kulturális vonatkozásban megkapunk minden segítséget. Rászoruló, főleg egyedül élő tagjainknak kedvezményes étkeztetést és házigondozást igyekszünk biztosítani. Ugyancsak sikeres az együttműködésünk a polgármesteri hivatalokkal és az önkormányzatokkal. Kisebb-nagyobb összegeket kapunk tőlük adomány-számlánkra.

Szervezetünknel rendszeresen tartunk félfogadásokat. Tagjaink igen

sokféle problémával kerestek meg bennünket (tagfelvétel, tagdíj, adózás, tv-előfizetési díj elengedése, stb.). Ügyviteli munkánkat az üdültetések, ünnepélyek, kirándulások és a taggyűlések megszervezése, valamint lebonyolítása növeli. Megtörtént irattárunk leselejtezése is.

A Somogy megyei elnökség héttagú. Évente négy alkalommal ülészik, de ha szükséges gyakrabban. Az elnökségi ülések minden egyes esetben határozatképesek voltak.

Az Anyák napja és a Karácsony tiszteletére rendezett ünnepségek ajándékait adományszámlánkról finanszíroztuk. A karácsonyi ünnepségen a Polgármesteri Hivatal Szociális- és Egészségügyi Osztály munkatársa hatvan személynek rendkívüli segélyt osztott szét.

Gondot fordítunk a kiskorú gyermekek felkutatására és a szülőkkel való kapcsolattartásra. Fő célkitűzésünk, hogy minden vak gyermek megfelelő időben óvodába kerüljön, majd iskolába, s hogy minél többen tanuljanak szakmát.

Jelenleg a gyógymasszörképző tanfolyamon két személy vesz részt. A tanfolyam sikeres elvégzése esetén a munkába helyezésük megoldott.

Szervezetünk a közművelődési pályázaton százezer forintot nyert a vak és gyengénlátó gyermekeknek az általános iskola befejezése utáni foglalkoztatása, kiadványok terjesztése és segédeszközök beszerzése címén.

Szombatonként irodánkban összejöveteleket szerveztünk a fiatal látásérültek részére, ahol német nyelvtanulás és matematikai foglalkozás, valamint kötetlen beszélgetés rend-

szert a program. Évenként szülői értekezletet tartunk.

Megyénkben a Kaposvári Megyei Könyvtáron kívül Siófokon, Nagyatádon, Baracson és Marcaliban működnek hangos könyvtárak. Ezeket a szolgáltatásokat mind többen veszik igénybe tagjaink közül. A Könyvtár a beteg, idős tagoknak a könyveket házhoz szállítják, s ha kell magnetofont is kölcsönöznek.

Az elnökség három tagja (és két kísérelő) meghívást kapott Olaszországba, Gradóba egy négynapos konferenciára. A konferencián kiemelten méltatták a magyar vakok és gyengénlátók utazási kedvezményeit. A kedvezmény mértéke Magyarországon a legnagyobb.

Szervezetünkből hat fő kapott lehetőséget arra, hogy a MGVYOSZ baltónboglári üdülőjében pihenjen. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján azt mondhatjuk, hogy tagtársaink nem veszik igénybe az üdültetést szűkös anyagi lehetőségeik miatt. Az elnökség határozata alapján a rászoruló tagok 50 %-os támogatásban részesülhetnek az üdültetési díj befizetésekor.

A segédeszköz akcióban a biztosított keret is kihasználatlanul maradt. Ebben az esetben is támogatást nyújtunk adományszámlánkról. Adományszámlánkon pillanatnyilag 193.408 forint van.

Két alkalommal szerveztünk kirándulást: a Tolna megyei Gunaras fürdőre, majd Zalakarosra közösen a megyei szervezettel.

Megyei szervezetünkön belül öt körzeti csoport működik. Taggyű-

6

léseinken minden évben a tagságot széles körben érdeklő, aktuális kérdésekkel foglalkozunk. Elsősorban a helyi jellegű problémákat tűzzük napirendre. A körzeti csoportok kirándulásait, ünnepségeit is adományszámlánkról támogatjuk. Jó kapcsolatot alakítottunk ki a szomszédos megyékkel. Kölcsönösen látogatjuk egymás taggyűléseit.

Megyei küldöttközgyűlésünket 1991. október 10-én tartottuk, ahol szerveztünk fennállásának 35. évfordulóját ünnepeltük. A megyei szervezet első titkára Zárdai János volt. Nehéz körülmények között kezdték meg munkájukat. 1957-ben Sersing Mátyás került a titkári pozícióba. Ekkor az országban már egymás után alakultak meg a megyei szervezetek. A Somogy megyei szervezet 1967-ben lett önálló 180 taggal. Forró József 1976-tól titkára a szervezetnek. Az elnöki tisztet Vörös János, Takács János, majd 1973-tól Csik Lajos tölti be.

Szervezetünk több jeles kiállítást mutatott be. Legutóbb 1990-ben a Fehér Bot Nemzetközi Napja alkalmából a "Látássérültek közlekedése szóban és képekben" című összeállítást, mely elnökünk, Csik Lajos munkáját dicséri.

Reméljük, hogy a beszámolóink tükrözi munkánk eredményeit.

2. Az 1992. évi megyei közgyűlések és küldöttközgyűlések időpontjai:

Szeptember 8. (kedd): Csongrád megye

Szeptember 9. (szerda): Bács-Kiskun megye

Szeptember 10. (csütörtök): Békés megye

Szeptember 12. (szombat): Fejér megye

Szeptember 15. (kedd): Heves megye

Szeptember 20. (vasárnap): Hajdú-Bihar megye

Szeptember 24. (csütörtök): Nógrád megye

Szeptember 26. (szombat): Vas megye

Október 1. (csütörtök): Veszprém megye

Október 3. (szombat): Jász-Nagykun-Szolnok megye

Október 6. (kedd): Győr-Moson-Sopron megye

Október 8. (csütörtök): Somogy megye

Október 9. (péntek): Baranya megye

Október 10. (szombat): Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Október 13. (kedd): Komárom-Esztergom megye

Október 22. (csütörtök): Zala megye

November 7. (szombat): Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

November 14. (szombat): Budapest-és Pest megye

3. A "Telefonnal a rászorultakért" alapítvány látássérültekre vonatkozó adatai:

Az alapítvány 1990-ben jött létre a MATÁV (Magyar Távközlési Vállalat), valamint a Postabank és Takarékpénztár Rt. összefogásának eredményeként. Az előkészületi munkák után az első igényeket 1991. I. negyedévében bírálták el. Azóta rendszeresen ülésezik a Kuratórium.

- Az eltelt időszakban pályázott: 107 fő,
- beruházási hozzájárulásban részesült: 15 fő,
- beszélgetési díjhoz hozzájárulást kapott: 36 fő,
- elutasítottak száma: 56 fő.

Az elutasítottak közül 20 fő igényét azért utasították el, mert a telefonszámla összege nem haladta meg a havi 500 forintot és a Kuratórium ilyen kisösszegű beszélgetésekhez nem ad

támogatást. Az elutasítás másik oka pedig abból fakadt, hogy nem állt rendelkezésre elegendő pénz.

Dr. Vértés László

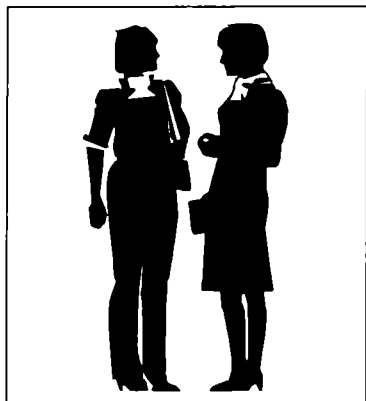
Találkozás színművésznőkkel

Rendhagyó programot rendeztünk a szövetség kultúrtermében: beszélgettünk azokkal a színművésznőkkel, akik Frederick Knott: Várj, míg sötét lesz c. bűnügyi történetében a vak főszereplőnőt, Susy Hendersont alakították. Kállai Ilona érdemes művész a József Attila, Ráckevei Anna Jászai Mari-díjas a Madách Kamara, Szoboszlai Éva a szolnoki Szigligeti Ede Színházban hatalmas tehetséggel szerepelt.

Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkárnő nyitotta meg a találkozót, melyen mintegy nyolcvan jelenetek meg. A művésznők érzelmi elkötelezettséggel beszéltek a szerep megformálásáról, a kezdeti gondokról, a sok-sok próbáról, előtanulmányról, a vakokhoz mind közelebb

kerülésükről. A valódi tehetséget jellemző szerénységgel, közvetlenséggel válaszoltak a kérdésekre, említették más szerepeiket, közeljövőbeni

feladataikat, véleményüket a mai színházról. Természetesen felmerültek a szövetséggel való kapcsolatok is (pl. felolvasás a stúdióban).

A program kedves és megható eseménye volt, amikor Ráckevei Anna művésznő köszöntötte Bartha Zsuzsannát, aki a színházi előadás előtt segítette a konkrét szerep megformálásában.

Kérjük a kedves olvasót, ne vegye túlzásnak, amikor a találkozó nagy sikerét említjük. Sok kérdés volt, sokan vették körül a művésznőket és bizony csaknem két óra telt el, s alig akartuk befejezni az örömteli programot.

A művésznőknek köszönettel tartozunk Susy Hendersonért és számos más gyönyörű szerepért, szívükért, lelkükért. Végül jó szívvel adtuk át a virágokat és azt az érmet, amelynek átadását e sorok írójának Farkas László és Almási Ferenc ragyogó művészi munkája tette lehetővé.

Ezúton is megköszönjük a Magyar Nemzet és a Pesti Műsor szerkesztőségének, hogy az eseményre való felhívást soron kívül és díjmentesen közölték. ● ● ●

Jogszabályi változásokról

1992. XXII. Törvény a Munka Törvénykönyvéről

1992 július elsejével lép hatályba az új Munka Törvénykönyv. A törvény a munka világában kíván az európai normáknak is megfelelő jogi szabályozást bevezetni. Bár gyakorlata még nem alakulhatott ki, és a közeljövőben több végrehajtási rendelkezés megjelenése is várható – úgy érezzük –, hogy néhány közérdeklődésre számotartó változásról szólnunk kell.

1. Munkaszüneti napok:

Munkaszüneti napoknak azokat a napokat nevezzük, amelyeken – a heti pihenőnapokon felül – a munka valamely ünnepre való tekintettel szünetel. A munkavállalónak nem kell munkát végeznie az alábbi napokon: január 1., március 15., húsvéthétfő, május 1., pünkösdhétfő, augusztus 20., október 23. és december 25-26. A munkaszüneti napok miatt a munkaidő besztását a munkaügyi miniszter évenként szabályozza. Megjegyezzük azonban, hogy a változtatás során vasárnap nem minősíthető munkanappá. Munkaszüneti napon a dolgozó rendszeresen, csak a megszakítás nélkül üzemelő (folytonos) és a rendeltetésük folytán e napokon is működő vállalatoknál, illetőleg ilyen jellegű munkakörben foglalkoztatható. Az

ilyen munkanapon munkát végző dolgozót, az aznapi munkájáért járó munkabéréen felül átlagkeresete is megilleti.

2. Rendes szabadság:

Minden munkaviszonyban töltött naptári évben, rendes szabadság illeti meg a munkavállalót. A rendes szabadság alap és pótszabadságból áll. Az alapszabadság mértéke húsz munkanap. A szabadság az életkor függvényében emelkedik az alábbiak szerint: a dolgozó

25. életévétől	-- --	21 munkanap
28. életévétől	-- --	22 munkanap
31. életévétől	-- --	23 munkanap
33. életévétől	-- --	24 munkanap
35. életévétől	-- --	25 munkanap
37. életévétől	-- --	26 munkanap
39. életévétől	-- --	27 munkanap
41. életévétől	-- --	28 munkanap
43. életévétől	-- --	29 munkanap
45. életévétől	-- --	30 munkanap

illeti meg a munkavállalót.

3. Pótszabadság:

Egyes esetekben a húsz napos alapszabadság az egészség és a munkaképesség teljes fenntartására, illetve helyreállítására nem elegendő, ezért a dolgozó részére hosszabb szabadságidőt kell biztosítani. Ezt a szerepet tölti be a pótszabadság intézménye. Pótszabadság az alapszabadságon felül ugyancsak naptári évenként jár a

dolgozónak. Fiatalkorú munkavállalónak évenként öt munkanap pótszabadság jár. Ez a pótszabadság utoljára abban az évben vehető igénybe, amelyben a fiatalkorú betölti tizennyolcadik életévét. A gyermeke nevelésében nagyobb szerepet vállaló munkavállalót és a gyermekét egyedül nevelő szülőt évenként a 16 évnél fiatalabb gyermek után illeti meg pótszabadság, utoljára abban az évben, amelyben a gyermek 16. életévét betölti.

Egy gyermeke után kettő, két gyermeke után négy, kettőnél több gyermeke után összesen hét munkanap illeti meg. Ha mindkét szülő munkavállaló, nyilatkozatuk alapján kell eldönteni ki jogosult a pótszabadságra. A vak munkavállalónak évenként öt munkanap pótszabadság jár. A pótszabadság -kollektív szerződés eltérő rendelkezése hiányában- a munkavállalót életkorának megfelelő rendes szabadsága és a többféle címen járó pótszabadság egymás mellett is megilleti.

4. A szabadság kiadása

A szabadságok kiadását a munkáltatónál úgy kell megszervezni, hogy az figyelemmel legyen mind a terelés folyamatosságára, mind pedig az egyes dolgozók személyes érdekeire. A szabadság kiadásának időpontját -a munkavállaló előzetes meghallgatása után- a munkáltató határozza meg. Az alapszabadság egynegyedét a munkáltató, a munkavállaló kérésének megfelelő időpontban köteles kiadni.

Erre vonatkozó igényét, a dolgozónak a szabadság megkezdése előtt, legkésőbb 15 nappal be kell jelente-

nie. A szabadságot esedékességének évében kell igénybe venni, ettől eltérni nem lehet. Az új szabályozás a korábbi gyakorlattól eltérően nem nyújt lehetőséget arra, hogy betegség, vagy egyéb körülmény miatt, a ki nem vett szabadságot a következő évre át lehessen vinni.

5. A szabadság kiszámítása:

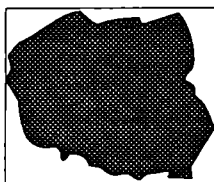
Mivel az új Munka Törvénykönyv július elsejével lép hatályba, ezért a rendes szabadság a korábbi jogi szabályozás és az új törvény rendelkezése figyelembevételével alakul. Azt a munkavállalót tehát, akit az 1992. évre például 24 nap rendes szabadság illetné meg július elsejéig 12 munkanap szabadság, ezt követően az új szabályozás alapján (feltételezve, hogy életkorra 39 év) a 27 munkanap szabadságból 13.5 kerekítve 14 munkanap, azaz összesen $12 + 14 = 26$ munkanap éves szabadság illeti meg. Az előző példánál maradva, ha ugyanez a munkavállaló 1992. augusztus 10.-ével lép munkaviszonyba, részére az éves szabadság időarányosan jár (az év napjaiból 223 nap előzi meg augusztus 10.-ét és 142 az augusztus 10. utáni napok száma, amelyet munkaviszonyban tölt. Ez az év 38.9 százaléka.

Az erre az időre járó szabadság tehát az éves szabadság 38.9 százaléka lesz. Mivel az éves szabadság az előbbiek szerint 26 nap, ennek a megfelelő százaléka 10.1 nap (kerekítve 10 nap), tehát az időarányos szabadság ebben az esetben 10 nap). ● ● ●

A látássérült nők helyzete Európában

A múlt év októberében Svédországban egy úgynevezett "Ötletroham hétvégét" rendeztek, ahol az európai nők helyzetét vitatták meg. Az összejövetelen Lengyelország, Spanyolország, Olaszország és Svédország képviseltette magát. Mindegyik ország képviselője egy-egy rövid előadásban ismertette a témát érintő tapasztalatait. Az elhangzott előadásokat most szeretném a Vakok Világa olvasóival is megismertetni. Elsőként a lengyelországi helyzetet ismerhetik meg.

(a szerkesztő)

Lengyelország

Lengyelország lakossága 38 millió fő. A Vakok Szövetségének 74 ezer tagja van. Ebből 42500 a nők száma. A látássérült nők 70%-a nyugdíjas. Általánosan elmondható, hogy a látássérült nők otthon dolgoznak. Közülük sok egyedül él.

A Vakok Szövetségében, hozzávetőlegesen, az irányító testület tagjainak 20%-a nő. A körülmények sokkal jobbak a helyi szinteken, ahol a tagok számaránya 35%.

1982 óta a Vakok Szövetségében létezik egy speciális női csoport. Ezek a nők segítséget nyújtanak olyanoknak, akiknek kisgyermekük van. Emellett a csoport tanfolyamokat szervez, többek között az újonnan megvakult nők számára, valamint arra vonatko-

zóan, hogy miként tudnak dolgozni látássérültként. A csoport megjelenteti a "Nők Hangja" c. kiadványt egy évben négyszer. Ez a kiadvány beszerezhető sík- és Braille-írásban, valamint kazetán.

1989-ben Lengyelországban beköszöntött a piacgazdaság. Ezzel egyidőben a fogyatékosok, különösen a látássérültek helyzete nagymértékben romlott. A szociális járadékokat radikálisan lecsökkentették. A nőknek különösen jelentős ez a veszteség, mivel ők már redukált gazdasági körülmények között élnek.

Nagyon sok vak dolgozik szervezetekben. Ezek a szervezetek nagyon szenvednek a gazdasági nehézségek miatt. Közülük nagyon sokat bezártak. A szervezetekben az emberek kefekötéssel, textíliákkal, elektronikával, fémekkel és ilyen jellegű termékek gyártásával foglalkoznak. A szervezetekben a nőket a felsorolt területek mindegyikén foglalkoztatják. A látássérültek között egy másik szakterület a tanári pálya. Lengyelországban látássérült tanár csak látássérült diákokat taníthat.

1989-ben 15 ezer vak ember dolgozott Lengyelországban. Napjainkban 9 ezren dolgoznak, s közülük a vak nők számaránya kettőezer fő. 1500 látássérült nő került ki a munkapiacról. Az aki elveszítette munkáját, az államtól kapott járadékból él.

A szövetség számára egy igen fontos kérdés, hogy milyen elfoglaltságot

képes biztosítani ezeknek a nőknek, például: társadalmi munkát a szövetségben belül.

Az országban lévő helyzet következtében a fiatal nőt a tanulás motiválja. A szövetség biztatni próbálja tagjait, hogy a nehéz helyzet csak átmeneti és hogy tanulni érdemes, a jövőben meglesz a haszna.

A lengyel képviselő rámutatott, hogy szükségük van azoknak az országoknak a tapasztalataira, amelyek hasonló fejlődésen mentek keresztül.

Olaszországban 57 millió ember él. Ebből 120 ezer a látássérültek száma, zömében idős emberek.

A látássérült gyermekek a hagyományos iskolai oktatásban integráltan vesznek részt.

A látásfogyatékosok közül 30 ezren dolgoznak. Olaszországban egy kvóta-rendelet érvényesül a gyakorlatban. A vállalatoknál, a hivatalokban például két telefonkezelő közül legalább az egyiknek látássérültnek kell lennie. Összesen 10 ezer látásfogyatékos telefonközpontkezelő dolgozik.

Olaszországban 3 ezer látássérült tanár van. Ezeknek a fele nő.

Egy "pozitív fajtájú megkülönböztetés", hogy a látássérült alkalmazottaknak jogukban áll egy-egy plusz hónapot felszámítaniuk minden ledolgozott évükhöz, amikor a nyugdíjukat számítják ki.

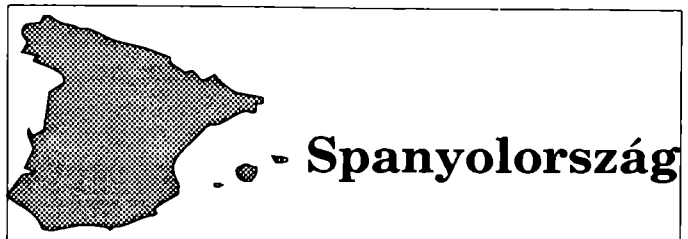
Napjainkig érvényben van az a törvény, amely lehetőséget biztosít a látássérülteknek abban, hogy bármely szakterületen érvényesüljenek.

Olaszországban a látásfogyatékosok aláírását érvényesnek fogadják el. Azelőtt ez nem így volt.

Fontos változás az is, hogy napjainkban a látássérült nőknek jóval könnyebb férjhez menniük. Korábban csaknem valamennyi vak nő egyedül élt. Az azonban szokásos volt mindig is, hogy a vak férfiak megnősülnek. Jelentős változás, hogy a látásfogyatékos nők helyzete a normál társadalmi életviszonyok következtében szemmel láthatóan javult. Amióta a nyugdíjra vonatkozó jog életbe lépett, nincs különbség a férfiak és a nők vonatkozásában. Mindazonáltal a valóságban igen sok területen mellőzöttek a nők.

Az Olasz Látássérültek Szövetségén belül a Központi Tanácsnak egyetlen nő tagja van. A Szövetségben létezik egy Nőbizottság, amely központi, regionális és helyi szinteken szemináriumokat szervez. Ezeket a rendezvényeket az oktatás, a szakképzés és a munkának a társadalomba történő integrálódásában betöltött szerepét vitatják meg. 1988-ban egy a nőkkel foglalkozó konferenciát tartottak Olaszországban.

A Spanyol Vakok Szövetségének (ONCE) 33 ezer tagja van. Spanyolországban speciális a helyzet. A szövetségben belül a Központi Tanácsnak egyetlen nő tagja van. A Szövetségben létezik egy Nőbizottság, amely központi, regionális és helyi szinteken szemináriumokat szervez. Ezeket a rendezvényeket az oktatás, a szakképzés és a munkának a társadalomba történő integrálódásában betöltött szerepét vitatják meg. 1988-ban egy a nőkkel foglalkozó konferenciát tartottak Olaszországban.

A Spanyol Vakok Szövetségének (ONCE) 33 ezer tagja van. Spanyolországban speciális a helyzet. A szövetségben belül a Központi Tanácsnak egyetlen nő tagja van. A Szövetségben létezik egy Nőbizottság, amely központi, regionális és helyi szinteken szemináriumokat szervez. Ezeket a rendezvényeket az oktatás, a szakképzés és a munkának a társadalomba történő integrálódásában betöltött szerepét vitatják meg. 1988-ban egy a nőkkel foglalkozó konferenciát tartottak Olaszországban.

12

ségnek igen erős a pénzügyi helyzete és szoros kapcsolatban áll a kormánnyal. Az ONCE lehetőséget kapott a nemzeti lottózás üzemeltetésére, amely tevékenység jól jövedelmező és fontos foglalkozás nagyon sok látássérült számára. A lottózásból származó profit ezenkívül lehetőséget biztosít az ONCE-nak arra, hogy igen sokirányú tevékenységet folytasson tagjai érdekében. Ez előnyt biztosít, többek között, az iskolák és a rehabilitáció számára is.

Spanyolországban a látássérültek között nincs munkanélküli. Amennyiben nem nyílik lehetősége egy látássérültnek a szabad munkaerő piacon munkát találnia, úgy a lottóárúsítás mindenkor biztos megélhetést nyújt. Ez a foglalkozás jobban fizetett, mint egy hagyományos munka.

Spanyolországban a látássérült diákok mind speciális, mind integrált oktatási rendszerben tanulhatnak.

A törvény egyforma jogokat biztosít a férfiaknak és a nőknek. Így például ugyanazokat a lehetőségeket élvezhetik az oktatási rendszeren belül. A valóságban azonban még vannak különbségek. Az ONCE tizenöt fős Központi Tanácsának három hölgy tagja van. Ez az első alkalom, hogy ilyen "erős" a nők képviselete.

Az ONCE két különböző szekcióra tagolódik. Az egyik az ideológiai, politikai területtel, a másik kizárólag a lottózással kapcsolatos tevékenységgel foglalkozik. Az ONCE számára fontos feladat, hogy a látássérültek a különböző hivatásokban vezető pozíciókat töltsenek be. A különféle vállalatoknál

igyekeznek megszerezni a részvények többségét és azután látássérült tagokat jelöl képviselőkné az Igazgató Tanácsba. Így növekszik a látássérült fiatalok lehetősége arra, hogy állást kapjanak ezeknél a vállalatoknál. Azonban ma még a látássérültek többsége lottóárúsítással keresi kenyerét.

Az az általános tapasztalat, hogy a nők csak kis mértékben vesznek részt a döntések meghozatalában, még akkor is, ha ugyanolyan végzettséggel rendelkeznek, mint a férfiak. Ugyanez a jelenség az ONCE-n belül is tapasztalható. A férfiak azt állítják, hogy ők hagyják a nőket érvényesülni, de azok nem akarnak. 1984-ben készült egy tervezet a nőknek az ONCE tevékenységében való részvételére. Fontos lenne ezt az elképzelést megvalósítani. Ennek érdekében a szövetség számos tanfolyamot szervez.

Svédország

Svédországban nyolc millió ember él. A Látássérültek Szövetségének megközelítőleg 17 ezer tagja van. Körülbelül 100 ezerre tehető azoknak a száma, akik látási problémákkal

küszködnek, ami például azt jelenti, hogy a nyomtatott szöveg olvasásában vannak nehézségeik.

A törvény jogilag nem különbözteti meg a férfiakat és a nőket. Létezik egy speciális törvény, amely egyenlőséget biztosít a munkát illetően. Svédországot összehasonlítva más országokkal nagyon kevés a munkanélküliek aránya, körülbelül 2,5 %. A nők többsége állásban van.

A Látássérültek Szövetsége egy tanulmányt készített azoknak a tagoknak a helyzetéről, akik munkanélküliek. A tanulmány kimutatta, hogy a 16-65 év közötti látássérültek körülbelül felének van munkája. Több látássérült férfi dolgozik, mint nő. A legnagyobb különbség azonban a munka részidejében van. A nőknek csak 15 %-a, míg a férfiak 35 %-a dolgozik teljes munkaidőben.

Svédországban azok, akik korán nyugdíjba mennek, viszonylag magas életszínvonalon élnek. Ez azt eredményezheti, hogy az emberek látássérültként ne akarjanak ismét dolgozni. Köztudottan nehéz az a helyzet, amikor valakinek kényszerűségből új területre kell átképeznie magát és utána ismét munkahelyet szeretne találni. A nőknek különösen nagy problémáik vannak e téren. Sok férfi úgy gondolja,

hogy a nőknek egy jó feladat a háztartás teendőinek ellátása, s ugyanakkor az államtól pedig kapjanak valamiféle kompenzációs összeget.

A foglalkoztatottakra vonatkozó törvény biztosítékul magába foglalja azt, hogy ha valaki fogyatékosná válik, annak nem kell emiatt munkáját feladnia. Sok látássérült ember megtartja munkáját szabad akaratából, miután fogyatékosná válik. Fontos megjegyezni azonban, hogy az eredeti munkakört más alkalmazottal töltik be, mialatt a látásfogyatékos személy rehabilitációs tanfolyamon vesz részt. Olykor nem túl jelentős munkakört hoznak létre számukra.

A rehabilitációhoz és a foglalkoztatáshoz való jog a két legfontosabb kérdés Svédországban.

Lázár Sándorné:

Látás, – valamint halmozottan sérültek szociális otthoni rehabilitációja

(Az 1991. októberében a Fehér Bot Nemzetközi Napja alkalmából rendezett Tudományos Ülésen elhangzott előadás kivonatos ismertetése)

A szegedi Vakok Otthona történetéből: 1981-ben alakult át szakosított szociális otthonná, azóta országos feladatként látjuk el az elmebeteg látássérülteket, pontosabban a súlyos személyiségzavarban szenvedő, a már deméntálódott és nem fog-

lalkoztatható értelmi fogyatékos látássérültek gondozását.

1981 óta az otthon koedukált. A jelenlegi 120 fő otthonlakó kétharmada nő, egyharmada férfi. 75 % a nem látó, 25 % gyengénlátó. Többségük halláskárosodott, mozgássérült. Az otthon lakóinak nagy része gerontopszichiátriai eset. A látás, illetve halláskárosodás mint kialakult állapot csatlakozik. Az évek múlásával a halálozások nagyobb méretével is számolnunk kell. Ugyanolyan gyakorisággal szerepel a belgyógyászati, urológiai, degeneratív mozgásszervi megbetegedés és egyéb, mint a népesség más csoportjában.

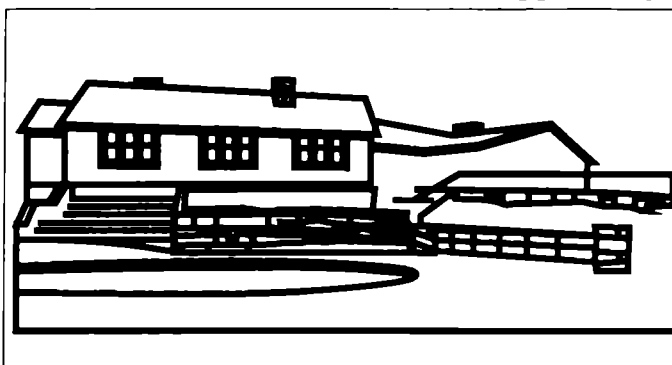
A beutaltak elhelyezésében az általános állapotot, mozgásképeséget vesszük figyelembe. A viszonylag egészséges, önellá-

tó, járóképes otthonlakók az I. és II. emeleti hálószobákban vannak. A fekvő, nehezen mozgó, nyugtalan, vagy megfigyelést igénylő, illetve sürgős kezelésre szoruló betegek a földszinti betegszobákban kerültek elhelyezésre. A földszinten a betegszobák közelében található az orvosi rendelő. Az alapvető ápolási teendők mellett fontosnak tartjuk az otthon lakóival való törődést, foglalkoztatásukat és megfigyelésüket. Minden rendellenességet haladéktalanul jelenteni kell az orvosnak. Minden erőnkkel küzdünk az "ágybasüppedés ellen". Igen fontos a fekvő betegek mozgása, nyáron napoztatásuk.

Évek óta alkalmazzuk az őszi, téli és a kora tavaszi hónapokban az A és C vitamin kúrákat. Ennek hatására ezen időszakokban ritkábban fordulnak elő hűléses megbetegedések. Törekszünk arra, hogy lehetőleg minél kevesebb gyógyszert használjunk a kezeléshez. Tekintettel kell lenni arra, hogy egyidőben többféle betegséget kezelünk. Normál és diétás étrend készül lakóinknak. A diéta könnyű, vegyes, epe-és cukorbetegség számára készül orvosi előírás szerint. Jelenleg 23 betegnek biztosítjuk a napi hatszori étkezést.

Néhány szót a műszerezettségéről:

Korszerű EKG készülékkel, inhalátorral, ebolit-lámpával, fizioterápiás készülékkel rendelkezünk. Ultrahanggal hely-

ben tudunk kezeléseket végezni. Heti két alkalommal gyögmasször kezeli a nehezen mozgókat és a fekvőket.

A szemész munkájához réslámpa, szemüvegszekerény, szemnyomásmérő áll rendelkezésre.

Szűrésekről:

Belgyógyászati szűrésre kerül sor minden lakó esetében évente egyszer akkor is, ha nincs semmiféle panasza. Amikor egy beteg az otthonba kerül, a szemész, az ideggyógyász és a belgyógyász teljes körű vizsgálatát elvégzi. Az onkológiai és a tüdőszűrési vizsgálatok is helyben folynak.

A heterogén összetétel, valamint az intézmény speciális profilja miatt az orvosi, egészségügyi munka nem nevezhető könnyűnek. Az orvosi ellátást három szakember végzi (szemész, ideg-és elmegyógyász, belgyógyász). Elsődleges törekvésünk, hogy a betegeket helyben kezeljük és gyógyítsuk. A jó egészségügyi ellátás egyik alapvető pillére a gondos ápolás. Ehhez elegendő számú, hivatástudattal rendelkező, a betegekre odafigyelő ápolónőkre van szükség. Jelenleg 27 nővér gondozza a lakókat. Ebből tíz szakképzett, elmeszakápolói végzettséggel rendelkezik.

Néhány szó a jövőbeni gondozásról:

Több elhivatottságot érző fiatal szakembert szeretnénk erre a területre. Minden lehetőséget megragadunk a műszerezettség fejlesztésére. Kevesebb gyógyszerre, de annál több emberi érzésre van szükség a betegek gondozásához. Elengedhetetlen a lélek egészségének védelme. Az ingerszegény környezet az egészséges emberre is negatív hatással van. Az érzékszervi fogyatékosoknak még nehezebb olyan pszichés és fizikai ingereket nyújtani, amelyek meggátolják a környezettől való elszakadást, az izolációt. ● ● ●

Bartha Zsuzsanna

A cukorbetegség és a szövődmények

(Június 27-e, a CUKORBETEGEK VILÁGNAPJA alkalmából)

Orvosi értelemben szövődménynek (complicatio) tekintik a meglévő betegség súlyosbodását, akár a korábban egészséges szervek megbetegedése útján. Azzal, hogy a cukorbeteg emberek élethossza a korszerűbb gyógyszerek, insulin injekciók és kezelési módok alkalmazásával megnövekedett, a különféle szövődmények kialakulásával is számolni kell. Mind ez persze nem törvényszerű, de az sem lenne helyes, ha strucc módjára a homokba dugnánk a fejünket és elbagatelizálnánk a problémát. Az is igaz, hogy a szövődmények kialakulásával elsősorban a fiatalkori cukorbetegek veszélyeztetettek, s az is tény, hogy mindegyik szervezet és mindegyik betegség egyéni.

A beteg nagyon sokat tehet annak érdekében, hogy elkerülje, avagy időben jócskán késleltesse az esetleges szövődmények kialakulását. A diéta pontos betartása, a kezelő orvossal való rendszeres konzultáció fontos eleme a megelőzésnek. Ez az egyik oldal. A másik oldalról viszont szükség lenne arra, hogy ne csak néhány tucat hely legyen Magyarországon, ahol a legkorszerűbb módszer szerint kezelik és állítják be a beteget. Mert ez ma még így van. Ráadásul a diabéteszben szenvedő embert sem tekintik

mindenütt partnernek, s nem egyszer megtörténik, hogy 20-30 évi cukorbetegség után fellépő szövődmény úgy éri a beteget, mint "derült égből a villámcsapás".

Nem kívánom és nem is lehet az a cél, hogy az orvosok, az egészségügyi dolgozók ijesztgessék a cukorbetegeket a különböző, szövődményekről szóló rémhírekkel. Ugyanakkor létfontosságú lenne tárgyilagosan megismertetni őket betegségükkel, mindenkori állapotukról, és ha szükséges időben felkészíteni őket a várható komplikációkra.

Melyek is hát ezek a szövődmények?

Közös mindegyikükben, hogy a hajszálér-rendszer sérülése következtében alakulnak ki. Közülük a legsúlyosabbak:

- a látás csökkenése, vagy teljes elvesztése,
- a vese károsodása,
- az érszűkület,
- az idegrendszer károsodása.

A diabétesz bármelyik felsorolt szövődménnyel -akár egyszerre többel is terhelve fokozza a "másság érzetét" és növeli a kiszolgáltatottságot. Gondoljunk csak arra, hogy egy vak cukorbetegnek az insulin injekció beadása mily nehézséget jelenthet... Szophoklész tudom csak még ilyen nehéz emberi helyzetekben is idézni:

16

"Sok van mi csodálatos, de az embernél nincs csodálatosabb."

Ismerek olyan cukorbeteg embert, aki elveszítette a látását, s azután vakon megtanult szólni. Ma a népművészet ifjú mestereként, mint kisiparos készíti munkáit mások örömeire. Ismerek olyan embert is, aki elveszítette a látását és a fél lábát. Földjén gazdálkodik felesége és fia segítségével. Ismerek egy olyan asszonyt is, akinek a veséjét támadta meg a cukorbetegség. Zokszó nélkül issza az előírt napi három liter folyadékot, eszi a zöldséget a zöldséggel, lemondva a húsról, mert

neki feladata van még: kisfiát szeretné nevelni, ameddig csak lehet.

Sorolni tudnám a példákat, de fölösleges. Mindegyik eset más és más. Akadnak példák persze arra is, hogy vannak, akik feladják. Nem őket kell követni, hanem azokat, akik vállalják a sors megpróbáltatásait is, ha úgy adódik.

Azért írtam meg ezt a cikket, hogy önök is, kedves cukorbeteg sorstársaim halljanak a szövődmények problematikájáról. Időben halljanak és mindent megtehessenek annak érdekében, hogy elkerüljék őket. Betegségüket önmaguk és a világ előtt felvállalva, okosan élve meg lesz éltük jutalma és gyümölcse.

SAJTÓFIGYELŐ

(Megjelent a Dunántúli Napló 1992. márciusi számában)

Látásjavítás szemtornával – Már vannak támogatói is

Dr. Balázsovics Ágnes szemorvossal nem először találkoztunk. Ő az, aki a Bates néven ismertté vált látásjavító szemtorna hazai lelkes híve és egyik terjesztője. Tegnap ismét Pécssett tartózkodott, a DOZSO-ban tarott ismertetőt és gyakorlati bemutatót. Mivel a Bates módszerről már többször írtunk (bizonyos szemtréninggel el le-

het érni a látás javulását), most nem szeretnék ismétlésekbe bocsátkozni.

Akkor, amikor Magyarországon terjeszteni kezdték a módszert, ugyancsak nagy felzúdulást váltott ki a szemorvosok körében; Balázsovics Ágnest is heves támadások érték. Most azt kérdeztem tőle, az elmúlt évben változott-e a helyzet a módszer megítélését illetően.

— Még mindig vannak támadók, elmondhatom, hogy növekszik azoknak a száma, akik azt mondják, mielőtt elítél-nénk, próbáljuk ki. Több szemorvost is sikerült megnyerni az ügynek. Nemrég a tévében rendeztek erről vitát és a legnagyobb öröömre a támadók mellett voltak akik azt mondták, hogy talán mégis van benne valami. Amerikában egy alapítvány által szervezett tanfolyamon tanultam a Bates módszert, én hiszek benne és mind-

azok, akiknek a kitartó gyakorlás következtében javult a látásuk.

Domború menü
(Megjelent a Kurír c. lap 1992. márciusi számában)

A McDonald's megkezdte olyan étlapok rendszeresítését amerikai üzleteiben, amelyek mind a gyengénlátók, mind a vakok számára megkönnyítik a rendelést. (Magyarországon a közeljövőben nem vezetik be ezt a módszert a McDonald's éttermeiben). Ez igen sokak tetszését nyeri majd el az Egyesült Államokban, ahol a lakosság négy százaléka különféle szembetegségben szenved, a vakok száma pedig több mint hárommillió. Társadalmi beilleszkedésük és műveltségük fejlesztése érdekében a Vakok Amerikai Alapítványa (AFB) még 1979-ben kampányt indított, s ennek része különleges étlapok meghonosítása a gyorséttermekben.

Mint Edward Rensi, a McDonald's amerikai központjának elnöke elmondta, programjuk két újítást tartalmaz. A gyengénlátók olyan étlapról választhatnak,

amelyen szerepel az összes étel fényképe, mégpedig nagy méretben, élénk színekkel, és azokat a kassza közelében helyezik majd el. A vakok közvetlenül a pénztárgép mellett találják meg a domború menüt, amelyen az ételek alakja, neve és az ára könnyen letapogatható. A McDonald's természetesen a Braille-program keretében az üzletek személyzetét is betanítja a vakok türelmes és speciális kiszolgálására. A vakok szervezete egyébként a McDonald'son kívül más gyorséttermi láncokkal —köztük a Burger Kinggel is— tárgyalásokat folytat hasonló étlapok bevezetéséről. Most ugyanis meglehetősen elavult módszerrel tudnak csak a vakokon segíteni: az alkalmazottak kötelesek az egész étlapot felolvasni számukra.

Az 1970-es évek végén a Duna Park Kávéházban kísérletképpen bevezették a domború étlapot Magyarországon, de érdeklődés hiányában megszüntették.

- a szerk. megjegyzése.

Vak költő verse

Dani Ferenc:

Hajnali séta

Csendesen osonó nyári hajnalon
Fütyörészve járok a szűk csapáson
Dús kalászközött s boldogan hagyom
Hogy a szél csókdossa sápadt vonásom.

Odább nagyfűvű rét teríti elém
Gyémántcsillogású puha szőnyegét

S csepp levélkék ülnek cipőm orrhegyén
Mint kútágason pár hallgatag veréb.

Vidám nagy hozsannák fenik ajkamat
Szerelem kél bennem az ember iránt
S áldom búzatáblát teremtő kezét.

Boldog vagyok, Távol minden, ami bánt
S mint kamasz, ki tiszta lány után szalad
Figyelem titokban szívem ütemét.

Lak István:

Száz éve született Lajtha László

A hang elszáll, s az élményekre csak emlékezünk az idő múltával. Zenetörténetünkben nem is ritka jelenség a méltánytalan mellőzés. A tegnap magyar zeneszerzői között kiemelkedő helyet foglal el Lajtha László népzenekutató, tudós, komponista. Tizenegy évvel volt fiatalabb Bartók Bélánál és egy kerek évtizeddel Kodály Zoltánál. Soha nem törekedett arra, hogy felzárkózzék a két szellemóriás mellé. Már pályája kezdetén megtalálta egyéni hangját, stílusát. Neves kollégáihoz hasonlóan nemes célok megvalósításáért dolgozott.

Lajtha László Budapesten született, 1892. június 30-án. Az elemi- és középiskola után a Zeneakadémián zeneszerzést és zongoraszakot végzett. Hazai tanulmányaival párhuzamosan Lipcsében, Genfben és Párizsban bővítette ismereteit. Attól kezdve élete végéig erős szálak fűzték a francia zenei élethez. Gyakran járt Párizsban, ahol művei mindmáig igen népszerűek.

1910-ben kezdte meg népzenekutatói munkáját. 1913-ban közgazdasági

doktorátust

szerezett. Még abban az évben a Magyar Nemzeti Múzeum kötelékébe lépett. Előbb a

hangszergyűjtemény kezelője, majd 1924-ig az intézmény néprajzi osztályának munkatársa volt. 1928-ban Prágában részt vett az I. Nemzetközi Népművészeti Kongresszuson. Munkásságáért 1929-ben Coolidge-díjat kapott. (Elisabeth Coolidge, amerikai mecénásnő; több neves zeneszerzőtől rendelt kamaraműveket, így Bartóktól, Stravinskitől, Prokofjevától és Schönbergtől).

1945-től a Néprajzi Múzeum munkatársa, majd rövid ideig igazgatója volt. Ugyancsak 1945-ben a Magyar Rádió zenei igazgatója. 1947-ben a Nemzetközi Népzenei Tanács igazgatóságának rendes tagja. Ezt követően rövid ideig Párizsban, majd Londonban élt. Külföldön elismerés, megbízatások sora várta, de úgy érezte, hogy hazájában még sok a tennivalója ezért visszatért Magyarországra.

1949-ig a Nemzeti Zenede igazgatója volt. Ebben az intézményben kezdte még 1919-ben pedagógiai munkásságát. Az akkori viszonyok következtében 1949 után már főként csak népzenegyűjtéssel, kutatással foglalkozott. Az e területen elért eredményes munkásságáért 1951-ben Kossuth-díjat kapott. A következő évben egy ideig — fizetés nélkül — népzenegyűjtést tanított a Zeneművészeti Főiskolán. Azután többször is hívták külföldre, hiszen korábban gyakran járt Párizs-

ban, de érzésvilágában, gondolataiban ott is megmaradt magyarnak, mint ahogy az itthoni nélkülözés, mellőzés közepette is. A külföld korábban figyelt fel zeneszerzői munkásságára, műveire, mint saját hazája; művei itthon még ma is csak elvétve kerülnek előadásra.

A Francia Akadémia 1955-ben tagjai sorába választotta. Ilyen megtiszteltetés addig csupán egyetlen magyar zeneszerzót ért: Liszt Ferencet!

Lajtha László 1963. február 16-án hunyt el Budapesten. Művészetére a francia iskola volt nagy hatással, ami elsősorban hangszerelésén, zenekari hangzásvilágán érződik. Ennek ellenére életműve szervesen illeszkedik a népzenei hagyományokra épülő magyar zenekultúrába.

Lajtha László művei sorában-egyebek között- kilenc szimfónia, az In memoriam című szimfónikus költemény, két szimfonietta, szvitek, népdalfeldolgozások, kamaraművek-köztük tíz vonósnégyes-, balettek, kórusművek és filmzenék találhatók. A szerző számára a természetes anyanyelvet a népzene hangja jelentette, de otthonos volt az egyetemes zenetörténet egyes korszakaiban is. A nagy barokk zeneszerző nevének betűiből kialakított B-A-C-H hangok is természetesen ágyazódnak saját dallamai közé.

Egyik fő alkotói területe a kamarazene. A már-már impresszionisztikus színekkel dolgozó szerző különösen fogékony volt a darabról-darabra módosuló előadói együttesek iránt. Quatre Hommages című kompozíciójában négy fafúvós hangszer (fuvola, oboa, klarinét és fagott) hangjával állít maradó emléket négy francia művész-

nek; azoknak, akiknek alkotásait különösképpen szerette. Jannequin reneszánsz kiválósága nyitja a sort, majd Couperinrel és Ravellal folytatja. A negyedik alakját az irodalomból meríti; Romain Rolland regényének szereplőjét, Colas Breugnotot festi meg hangjaival.

Az 1950-es évek elején, az akkori nehéz időkből egy szebb, jobb, tisztább világba menekül a hangok szárnyán. Akkor készültek egyházi művei: a Fríg Mise, a Magnificat, valamint a Himnusz a Szent Szűzhez című kórusműve. Ezekben az alkotásokban talált menedéket, hiszen a hit hegyeket mozgathat meg, belső tartást, erőt, bátorságot és vigaszt ad; ilyen szándékkal hívta életre ezen műveit.

Tudományos munkásságának jelentős részét tette ki a népzene kutatás. Nemcsak a gyűjtést és lejegyzést, hanem a megtalált, megőrzött értékek rendszerezését is elvégezte. Az énekelt népdalok mellett érdekelte a népi táncmuzsika, gyűjtötte is ezeket, valamint a hangszeres népzene is. Gyűjtőútjai az egész országot behálózták. A magyarság által lakott tájak határvidékein találta a leggazdagabb dallamkincset. Népzenei kiadványai között a legjelesebbek: gyűjtések Szépkényeszentmártonból, Székből valamint Kőröspatakából, virrasztóénekek Sopron megyéből és a Dunántúli táncok és dallamok.

Hangszeres népzenei gyűjtésével kapcsolatban 1978-ban, egy rádiós beszélgetés alkalmával többek között a következőket mondta Erdélyi Zsu-

20

zsanna neves népzene-kutatónk Lajtha Lászlóról, akinek egykoron ő is munkatársa volt:

"...Lajtha László munkájának kettős arculata volt; a történetiséget kereste műveiben, mind a hangszeres, mind pedig a vokális zenében. A hangszeres zenében oly módon tudta megközelíteni ezt a történetiséget, hogy igyekezett régi, öreg primásokat felkutatni, akik valamiképpen letéteményesei, hordozói voltak az egykori zenekultúrának... Az volt a tapasztalata, hogy ezt kitűnő emlékezetű, többnyire analfabéta öreg cigánymuzsikuskok hordozzák, öröklésként őseiktől. Ilyen típusú muzsikusk volt Vépen (Vas megye) az öreg Kányási Jenő, valamint Csejtei István és apja, Sándor. A leg-

kiválóbb azonban a soproni születésű Tendl Pál cimbalmos volt. Lajtha szerint ő az erdélyi cimbalomjáték stílusát képviselte kemény, kopogós, határozott ütéseivel. Hatalmas repertoárja volt, századok zenéjét őrizte emlékezetében." Egyébként az 1950-es években Tendl Pál és zenekarának játékát gyakran hallhattuk a rádióban, ahol szerencsére őrzik ezeket a rendkívül értékes és szép műveket.

A népzenei élmények ott élnek Lajtha László saját tematikájú műveiben is: a Capriccio című balettben, a VII. szimfóniában és a X. vonósnégyes csodálatos dallamaiban. Gyűjtőmunkájával pedig hallatlan értékeket mentett meg népünk, az utókor számára. Alkotói munkássága nemcsak a zenei, de az egész magyar kultúra részét képezi.

Dr. Vértés László

Prowazek 85 évvel ezelőtt fedezte fel a trachoma kórokozóját

A betegségek sorsa is változatos képet mutat az emberiség történetében. Egyes kórképek szinte eltűnnek (gondoljunk pl. a himlőre), mások visszaszorulnak. Ilyen a trachoma, amely Magyarországon még nem is olyan régen népbetegségnek számított. Ma már csak leírásokból ismerheti meg az orvostanhallgató. Ebben és erre büszkék lehetünk- jelentős szerep jutott a mindenkor jeles hazai szemészetnek, kitűnő elődeinknek, akik világviszonylatban mintaszerűen indították el e súlyos megbetegedés le-

küzdésének munkáját. Hazánkban alkottak először törvényt -1886-ban az V.sz törvénycikket- a trachoma felszámolására.

85 éves a felfedezés: vázoljuk a szerző személyét.

Stanislaw Prowazek 1875-ben született cseh származású mikrobiológus. Hamburgban a bakteriológiai intézetben dolgozott. Amikor Neisser 1907-ben szifiliszkutatóval kapcsolatos expedíciót szervezett Jáva szigetére, Prowazek ebben részt vett, és tanulmányozta a trachomát is. A bete-

Prowazek portré

gek kötőhártya-hámsejtjeinek zárványtéseit (chlamidozoon) Halbertadterrel együtt fedezte fel. Ez egyúttal a víruskutatás egyik kiemelkedő lépése volt. Mindketten kóroktani szerepet tulajdonítottak a záradékoknak. Későbbi kutatók ezt elvetve csupán diagnosztikai jelentőségűnek vélték. Az elmúlt évtizedek eredményei azonban bizonyították az eredeti leírók igazát. Külön kiemeli a felfedezés fontosságát, hogy mintegy 7000 év óta pusztító súlyos következményekkel járó betegség. A Deutsche Medizinische Wochenschrift 1907. évi 37. számában megjelent rövid cikkben szabatosan és röviden leírták a chlamidozoonokat, mint a trachoma kórokozóit. "...s a fejtegetések a legnagyobb elismerést érdemlik, s a legnagyobb bámulatot keltik". (Idézet a fentebb említett szaklap magyar átvételéből).

Prowazek élete további szakaszaiban széleskörűen dolgozott a mikrobiológiában. A tyúkhimlő, a tyúkpestis

és a sárgaláz elismert kutatójává vált. 1913-ban és 1914-ben első-sorban a kiütéses tífusszal foglalkozott.

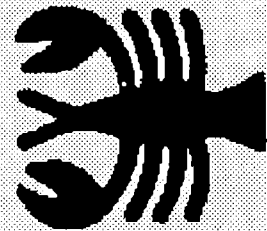
Sikerült is a kórokozó leírása, sajnos azonban vizsgálatok közben Prowazek maga is megfertőződött és 1915-ben meghalt. Emlékére -és Rickettsnek is emléket állítva- neveztek el a kiütéses tifusz kórokozóját Rickettsia prowazek-nek.

Érdemes röviden kitérnünk a trachoma elleni küzdelem hazai korabeli helyzetére. A Szent István Kórház első szemészfőorvosát, Feuer Nathanielt közegészségügyi felügyelői minőségben bízták meg a XIX. század végén a trachoma elleni védekezési módszer kidolgozásával és végrehajtásával. 1883-ban 51 ágyas trachomaosztályt létesítettek a kutatás és a gyógyítás érdekében. Ezt az osztályt 1907-ben megszüntették. Feuer Nathaniel halála után, 1903. február 20-tól kormánybiztosként Grósz Emil vette kézbe az ügyet és látta el feladatát 15 éven át. Grósz Emil nemzetközi elismerésének egyik megnyilvánulása, hogy az Amszterdamban 1929-ben megalakult trachoma szervezet első elnöke lehetett.

A 85-ik évfordulón érdemes megállnunk és felidézünk Prowazek emlékét. Mint ahogyan megtekinthetjük azt az emléktáblát is, amely Komáromban állít emléket Prowazek átmeneti ottartózkodásának. ● ● ●

Horoszkóp

A Rák havában (június 21 - július 22) születetteknek

A július 14-i erős holdhatás alatt a házasságára, üzleti partnerkapcsolataira, szerződéseire és megállapodásaira, a közösen végzett erőfeszítésekre helyeződik a fő hangsúly. A 29-i újhold jótékony hatása alatt főként — de már azt megelőzően is felerősödnek a vagyoni helyzetével, jövedelmével és új tőkeforrásaival kapcsolatos érdeklőségei. Erős érdeklődést mutat a társadalmi, közéleti tevékenység iránt; új baráti kapcsolatait, csoportban végzett munkája és foglalkozásának szociális oldala mind-mind élénkebbé válnak. A későbbiekben a magánélet kérdései kerülnek előtérbe.

A hónap általános jellege

Ebben a hónapban Ön áll az érdeklődés középpontjában. Kitűnő benyomást kelt másokban, mert külső megjelenése is elsőrangú. Ha példának okáért arra gondol, hogy megváltoztatja hajviseletét, itt az ideje, hogy új frizurát viseljen. Most frissítse fel ruhatárát is és vásároljon divatos kiegészítő kellékeket öltözkéhez. Jelenleg minden azt szolgálja, hogy minél jobban fessen és ezzel nemcsak Önmagának tartozik. Megjelenése, külsejének varázsa szenzációs lesz!

Részletek:

Jupiter hatása hatékonyan befolyásolja mindennapos tevékenységét. E kedvező képlet minden szempontból előnyös: örömteli hónap elé néz.

Vonzások és taszítások:

Vonzza azokat a sógorait, unokatestvéreit és ismerőseit, akik az Önéhez hasonló hazafias nézeteket vallanak, értékelik és elfogadják a tradíciókat. Azok az emberek is a vonzaskörébe kerülnek, akik család-és értékorientáltak. Csupa olyan egyéniség található most közvetlen környezetében, akik védik és mély tiszteletben tartják otthonát és szeretik az Ön közelségét.

Hogyan oldja meg problémáit?

Nagyon megfelelő a július arra, hogy esetleges tartozásait visszafizesse. Hívjon vendéget otthonába és néhány barátját arra is bátorítsa fel, hogy gyermekeikkel együtt jöjjenek. Kitűnően szórakozhat családi keretek között. Legyen újra igazi házigazda vagy háziasszony: vendégeit csakúgy, mint régebben, a megszokott stílusban etesse-itassa.

Fontos szempontok:

Július együttműködésre, kapcsolatteremtésre, kompromisszumok megkötésére alkalmas hónap. Sokat profitálhat most még a legkisebb, szinte semmiségnek látszó részletekből is, mert az árnyalatok még akkor is számítanak a végső megoldásban, ha Ön most alig figyel fel jelenlétükre. Arra is alkalmas e hónap, hogy közvetlenebb viszonyba kerüljön partnereivel, intim, harmónikus kapcsolatokat hozzon létre - beleértve ebbe kedvesét, partnerét, vagy házastársát is. Beszéljék meg egymással, hogyan építsék tovább örömtelibbé, értékesebbé közös életüket.

Bizalmas!

Igencsak elvárják Öntől, hogy még inkább kivégezzék részét a szervezésből, gondoskodjék gyermekeinek neveltetéséről, óvja és védje közvetlen környezetét. Olyan gyümölcsöző elképzeléseket, szokásokat, életmódot és stílust kell teremtenie,

amellyekkel jobban szolgálhatja társaságát, de az egész nemzetet is.

A kapuk mögött azonban mintha szörnyek leselkednének, legyen óvatos!

Semseyné Legeza Ilona

Könyvismertetés

Déry Tibor: Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról

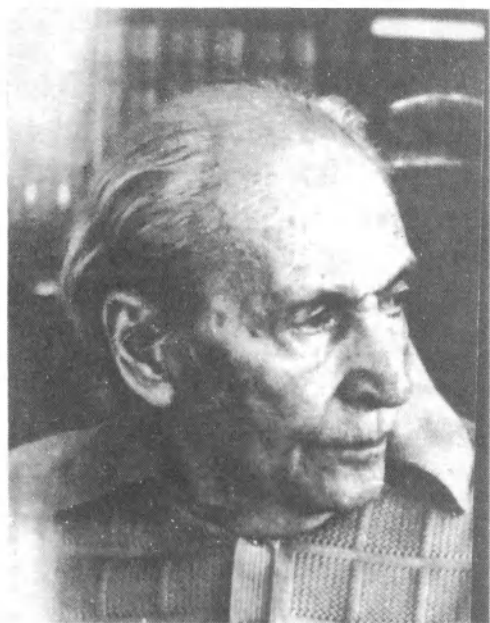
A Képzelt riport egy disszidált magyar házaspár tragédiáját beszéli el. József és Eszter szeretik egymást, mégsem tudnak normálisan élni. Eszter-pesti zsidólány-tele nyomasztó élményekkel a nyilas világból. Szorongásait csak különböző kábítószerekkel tudja legyőzni, s ezért szökik meg Józseftől, hogy barátnőjével, Beverlyvel elvegyüljön a hippik közé. József keresésére indul. Montanában hatalmas popfesztivált rendeznek, ahol a híres énekes, Mick Jagger és zenekara lép fel. A fesztiválra közel háromszázezer fiatal gyűlik össze az ország minden részéből. A hűvös, esős időben lyukas sátrakban dideregnek.

maga heroinadagját, s a kábítószeres injekció másnap végez vele. Józsefet is leszúrja egy homoszexuális suhanc, de őt sikerül megmenteni.

A regény Déry szatirikus-lírai művei közé tartozik. Sok benne a véletlenszerűség, esetlegesség. A szándékolt ironikus modorosságokat áradó lírai-létfilozófiai betétek váltják. A történet soványka, valósággal roskadozik a rárakott, néha félbemaradt szimbólumok alatt, éppen ezért ez a regény nem tartozik Déry Tibor műveinek élvonalába, de olvasmányossága sok olvasót megragad majd.

Szívják a kábítószeres cigarettákat, szedik az LSD-t, a halál angyalainak nevezett motoros örültek embereket gyilkolnak meg, vernek félholtra. József ebben a szörnyű kavarodásban keresi Esztert. Meg is találja, de már későn. Eszter megkapta a

Déry Tibor

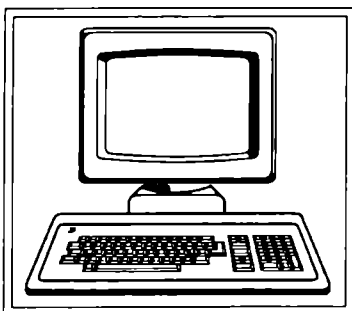
Leendő számítógéptulajdonosok figyelmébe

Mostanában több kezdő felhasználó, illetve leendő tulajdonos tagtársunk keresett fel azzal a problémával, hogy hogyan lehet használni a számítógépet, olvasásra. Itt válaszolok néhány alapvető kérdésre az IBM PC vonatkozásában.

Két részre osztanám a felhasználási területet az olvasás szempontjából. Az első, amikor a számítógépünkhöz hozzá van kapcsolva egy lapolvasó (scanner), a hozzá installált recognita szoftverrel. Ez a konfiguráció így alkalmas arra, hogy síkírású szöveget bevigyünk a számítógépbe és az archiválási lehetőség is biztosított, fájl-formátumban. Tehát a már be-szkennelt állomány ismételt hozzáférésehez a továbbiakban nincs szükség újabb lapbeolvasásra. A beolvasott szöveg megbízhatósága, azaz hibátlansága a papíron lévő anyag minőségétől függ, ami javítható a scanner fénybeállítási opcióival. Maga a recognita + mint szoftver meglehetősen jó paraméterekkel rendelkezik, megbízható. Részletes tájékoztatást lehet kapni: SZKI recognita alapítványnál.

A másik terület a csak beszélő adapterrel kiegészített PC, mellyel meglehetősen sok információhoz lehet jutni. A továbbiakban erre szeretnék részletesebben kitérni.

Először említeném a teletext-dekódert, (képújságot), amely két változatban létezik, egyszer mint a kis BraiLab-4-hez létező adaptáció, másrészt az IBM PC AT vagy XT-

hez kapcsolható képújságot olvasó berendezés. Szövetségünk rendelkezik ezzel az eszközzel, tesztelése folyamatos.

A következőkben a floppylemezen lévő újságokról, illetve azok tartalmáról írok. Ez év márciusától hétről-hétre megjelenik a Számítástechnika c. lap, melynek bármelyik ez időtől megjelenő száma folyamatosan szövetségünkben megkapható, átmásolható. Másik a havonként megjelenő Alaplap c. újság, melynek van floppy melléklete, s ez sem kizárólag a professzionális PC felhasználók számára készült. Ízelítőül néhány téma, cím az elmúlt egy-két év tartalmából.

Adatbáziskezelők

Online tudomány; Információkeresés adatbázisokban; Állásbank; CASE-vel írt programok; A PiCi-vé vált glóbusz; 91/3 Data Ease- a háromszoros bajnok; Magyarul beszél a Progress; Fox te még csodálkozni...; Clipper klipek; A Clipper bugyraiban; Nem slowFoxot táncolva (FoxPro 2.0.); Adatbázis-igényeseknek is (Zephyr); Standard Clipper-osztályok; Kívül a Clipperen.

Adathordozók

21 megabájtos floppyk a boltokban; Mágneslemezek alkonya?; A lyukkártyától a digitális papírig; Murphy, Magyarország és a Távols-Nyugat; Főszereplő a floppy; A dinamikus RAM tárolók története; Az optikai lemezek nemzedéke; A Bibliától a Pravdáig; ZX-Spectrum CD lejátszóval; Archívumok ROM-okban; Gyors információkereső; Kommersz áron Professional Quality; Bővül a CD-ROM piaca; Megafloppyk; Magyar CD-ROM;

Mégis szalagon?; Adatbank kompakt kártyán; Források és gyökerek; Kezdetben azt gondolták: elektromos rajztábla; (Jó) úton az intelligencia felé; Búvszavak; A PC világ legjobb CAD programjai; Alkatrész és összeállítáisleíró szoftver; Ez a Triola másképp szól; Majdnem ugyanaz PC-n és WS-en; Testeken innen-testeken túl; Van, akinek "almás"?; Adatra vagy objektumra orientálva; Világkiállításra fel!;

Ember-gép kapcsolat

Felhajtás az egész?; A gépi humánus; Az együttműködés tudománya; Szót érteni a számítógéppel; Mi az ember? Mikor már nem ember?; Segítség!... avagy a programok helpjeiről; Hozzáférés-két akadályon áthágva;

Felhasználói programok

Plusz-e a Plus?; Matematikai analízis számítógépen; Óránként 4000 kölcsönzés; Páka felügyelet; Mario-Vario; Mini felhasználói programok; Az analóg számítógépek haszna; Archíváló automata; Jogi esetek; Racionalizált egészségügy; Ha hirdetés, akkor Akvizit; Úton a pontos címhez (Kisokos v.1.1.); Wampum varázslat?; Startolnak az óvodások; Tervszerű áramkörök; A sorompó mindkét oldalán (Vám 91); Katalógizáló újdonság az óceánon túlról; A papír nélküli iroda; Számítógépes szótár;

A tömör címszavak helyett elmondom, hogy a teljes listát (kb. 50 oldal) csatoltam a Számítástechnika 1992. áprilisában megjelent 15-ik számához, a diszk-mellékletben "alap91.txt" fájlneven. A pénzügyben érdekeltek számára ajánlom az "Iránytű" c. bank-szaklapot, melynek szintén van lemezmelléklete. Az elektronikus levelezésnek egy külön önálló cikket fogok szentelni, most csak lényegileg a működéséről. A számítógépünk össze van kapcsolva egy modemmel, amely a telefonvonalra kapcsolódik. Kiválasztom a többszáz (csak magyar) telefonszám közül azt a céget, melynek az adatbázisához hozzá akarok férni, s a többit a rendszerre bízom. Már is felhívja nekem, s benne vagyok a tábla menüjében, ahol kiválaszthatom a szükséges információt, majd a fájl(oka)t áthozatom a saját gépemre és kiszállok a rendszerből. Valóban ilyen egyszerű (20 000 Ft.), és még lapolvasó sem kell hozzá.

Mint ahogy ahhoz sem, hogy a következő cikket is arra kívánom felhasználni, hogy szinte nélkülözhetetlen egy személyi számítógép ahhoz, hogy haladjunk az idővel.

F E L H Í V Á S

Találkozóra hívjuk zenével és irodalommal foglalkozó tagtársainkat, Budapesten és vidéken élő együtteseinket.

Szeretnénk megismerni a megyei szervezeteknél működő csoportok munkáját, valamint azt, hogy ezen csoportok megismerhessék egymást.

A találkozóra 1992. november 21-22-én kerül sor Budapesten, szövetségünk székházában (XIV.ker. Hermina u. 47).

Kérjük, hogy a találkozón résztvenni kívánó csoportok és egyéni jelentkezők műsortervüket és létszámukat augusztus 31-ig adják le megyei szervezetük titkáránál.

Néhány szó a fogbetegségekről (befejező)

A fogpótlásokról

Az elvesztett fogak pótlására sokan nem fordítanak gondot, pedig egy fog hiánya ténylegesen már két fog működéskiesését okozza, hiszen a hiányzó fog párja "munkanélkülivé" válik, a rágásban nem tud részt venni. Nagyobb hiányok esetén ez a rágáskiesés komoly emésztési panaszok okozója lehet. Nem elhanyagolható azonban a szépészeti szempont sem: a hiányos fogazat visszatetsző, ápolatlan benyomást kelt, aki ezt takargatni igyekszik, nem mer mosolyogni, legfeljebb ajkait megfeszítve fintorog. A beszéd pöszvévé és "folyékonnyá" válhat, kiterjedt vagy teljes foghiány esetén az egész arc besüpped, ráncok keletkeznek, az áll, az orr jobban kiemelkedik - egyszóval előnytelenül megváltoznak az arcvonások.

A letört, elpusztult fog koronáját úgy pótolják, hogy az előzetesen gyökértömött foggyökér-csatornába fémcsapot helyeznek, mely az eredeti fogkoronát alakjában, színében minél élethűbben utánzó műkoronát tart. Ezt nevezik csaposfognak.

A teljesen elvesztett fogak pótlására rögzített vagy kivehető fogmű készülhet. Annak elbírálását, hogy mikor, milyen típusú pótlás készüljön, bizzuk a fogorvosra, aki számos - a páciens által nem ismert - tényező mérlegelése alapján fogja a legjobb megoldást kiválasztani.

A rögzített fogpótlást általában hídnak nevezik, mert a műfogakkal áthidalja a hiány helyét. A hídtestet -stílszerűen-pillérek tartják. Ez általában úgy készül, hogy

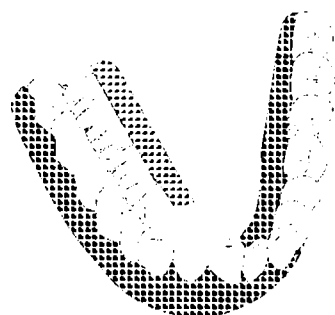
a hiány két szélén lévő fogakat kúposra csiszolják, ezekre csúszik rá a hídtesttel egybeforrasztott, s a fog eredeti alakját visszaállító korona. Egyes esetekben a korona csak a fog egy részét borítja, de helyettesítheti csaposfog, vagy előre megöntött tömés; betét. Az egész pótlást ragasztással rögzítik a fogakra.

A jó korona pontosan zárul: körben az íny alá ér anélkül persze, hogy belevágna. Ha idővel a fogíny visszahúzódik - a korona megnyílik -, a pótlást ki kell cserélni, mert a pillérfog hamar szuvasodásnak indulhat.

A rögzített pótlások anyaga fém, a fog színét utánzó műanyag, illetve porcelán, vagy a kettő kombinációja; utóbbi felel meg leginkább a teherbírási és kozmetikai követelményeknek.

Ha a meglévő fogak száma, elhelyezkedése nem megfelelő rögzített pótlás készítéséhez, vagy ha a szájban egyetlen fog sem maradt, kivehető fogpótlás, köznyelven protézis készül. A protézis tehát, ha még van fog, lehet részleges, melynél a fogakat hordozó kiterjedt műanyag alaplemez karcsú fémvázzal helyettesíthető, és amelyet kapcsok vagy egyéb szerkezetek rögzítenek. A teljes fogpótlást csak a száj anatómiai viszonyai által meghatározott tapadóerők tartják a helyén, ezért szükséges a lemez minél nagyobb felületre történő kiterjesztése.

A kivehető fog-

pótlást nem kell éjszaka pohárban tartani, de naponta többször a szájából kivéve meg kell tisztítani, különös gonddal felfekvő felületeiket. És ugyanígy a fogatlan szájüreget is (fogkefével, fogkrémmel) meg kell mosni, nehogy gombásodás, vagy egyéb nyálkahártya-fertőzés alakuljon ki.

Mit kell tenni a szabályos fogazatért?

Ha a fogak nem úgy illeszkednek szomszédaikhoz, illetve a száj zárásakor a felső és alsó fogak nem úgy találkoznak egymással, mint azt a jó működés és a szabályos, szép fogazat megkívánja, helyzeti rendellenességről beszélhetünk. Ezek a hibák ha kisebbek, az arcvonásokat nem torzítják, de beszédkor, mosolygáskor előtűnve zavaróan hatnak. A súlyosabb rendellenességektől pedig (bulldogharapás, madárarc) már rendkívül előnytelenné válik a külső.

Az ilyen fogazat akadályozhatja a kiadós rágást, a torlódott, "kócos" fogakon több lehetőség van a lepedék megtapadására, ezért szuvasodásra, fogágy megbetegedésre jobban hajlamosít. Gyakori a beszédhiba és az állkapocsízület károsodása is.

A szabályos fogazat kialakulásában döntő szerepe van a helyes, rendeltetészerű működésnek; ez csecsemőkorban az anyamellről való szopás, a tejfogak áttörésétől az erőteljes rágást jelenti. Vagyis az állkapocs és a fogak rendszeres munkája, "dolgoztatása" a legfontosabb ingere és előfeltétele a jól fejlett állcsontok és a szabályos fogívek kialakulásának. Ezért a

tápszert dúsán öntő cumisüveg amelynél a csecsemőnek nem kell szívnia csak nyelnie-, később a pempős, rágást nem igénylő éte-

lek fogyasztásakor helyzeti rendellenességek kialakulásához vezethet. Gyermekkori rossz szokás (pl. az ujjszopás) is eltorzíthatja a fogazatot. Gyakori még az is, hogy a tejfogak idő előtti elvesztése következtében a szomszédos fogak a hiány felé vándorolnak vagy dőlnek. Ilyenkor a növekvő maradóg fog helye beszűkül, ezért az egyáltalán nem, vagy csak szabálytalanul tud kibújni.

Mindebből következnek a megelőzés lehetőségei is, melyben a legjelentősebb a szoptatás — legalább három hónapos korig, de lehetőleg az első tejfogak megjelenéséig-, majd a kisgyermek erőteljes rágásra való rászoktatása.

A kialakult rendellenességeket fogorvossal szabályoztatni kell.

Általában a kezelést minél korábban, még az állcsontok növekedésének idején kell végezni, de a kezdés legkedvezőbb időpontjának megválasztását bizzuk az orvosra. Ha a szülő gyermeke szájában rendellenesen elhelyezkedő fogat vesz észre, feltétlenül mutassa meg azt az orvosnak. A legbiztosabb azonban, ha rendszeresen — legalább félévente-felkeresi egy-egy ellenőrző vizsgálatra.

A kezelés során általában fogszabályozó készüléket kell viselni, mellyel a fogakat óvatosan a helyükre mozgatják. Ez hosszú hónapokig tartó folyamat. A gyermek a készüléket sokszor nem szívesen viseli. Aki ilyenkor rosszulértelmezett sajnálatból engedékeny, az orvosi utasításokat nem tartja be vagy lassan érő eredménytől türelmét veszítve elmarad a rendeléstről, az gyermeke ellen vét.

A kitartás azonban előbb-utóbb meghozza gyümölcsét, a gyermek szabályos, szép fogazatát.

(VÉGE)

Átmeneti és megbontható barátságok - LapLink Pro 4.0

Nem kell más, csak egy telefoncsatlakozó a falon, egy modem, meg a LapLink Pro 4.0, és máris közvetlen számítógépes kapcsolatba kerülhetünk bárkivel a világon.

Tetszőleges állományokat küldhetünk a LapLink révén egy másik számítógépnek, sőt egész könyvtárakat az alkönyvtárakkal együtt, vagy továbbíthatjuk akár a merevlemezünk egész tartalmát-kedvenc vírusainkkal egyetemben, cserébe még a partner vírusait is megkaphatjuk.

Mindehhez arra sincs szükség, hogy az illetőnek is meglegyen a LapLink új verziója; a program ugyanis hajlandó önmagát telefonvonalon keresztül átmásolni, s e pillanattól kezdve a két számítógép-bármekkora földrajzi távolság is van közöttük-kéjes ölelésben forr össze. A partner meghajtóit úgy kezelhetem, mint a sajátjaimat, böngészhetek könyvtáraiban, betekinthelek az adatállományok tartalmába, tetszés szerint másolgathatok innen oda és vissza, ha pedig a távoli gép helyi hálózatba van kötve, ugyanolyan lehetőséget kapok, mint az ott üldögélő operátor.

Ennyit bevezetésül. Most lássuk a részleteket.

A LapLink III. elsősorban a hajlékonylemez-meghajtó nélküli táskaszámítógépek nélkülözhetetlen kommunikációs eszközeként terjedt el, mondhatni világszerte. Könnyen használható, gyors és fölöttébb aprócska program volt. Legfrissebb verziója (mely valójában nem a korábbi verzió javított kiadása, hanem teljesen új fejlesztés)

valamelyest teltkarcsúbb lett, de ez is mindössze 431 kilobájtos egy olyan korban, amelyben a fejlesztők zöme úgy véli, hogy hat megabájt alatt valamirevaló szoftver nincs is. Holott mint hamarosan kiderül, pár száz kilobájtban rengeteg hasznos dolog elfér.

Elindítás után a bejelentkező képernyőn két panelt látunk; egyik a saját meghajtónk gyökérkönyvtárát tartalmazza, a másik pedig a lehetséges kapcsolatokat, tehát azon számítógépek listáját, amelyekkel éppen össze vagyunk kötve, valamint saját gépünk megnevezését "local" jelzővel ellátva. Bármelyiket választjuk, a képernyő kísértetiesen fog hasonlítani a Norton Commanderre, sőt nemcsak hasonlít rá, de az összes fontos szolgáltatását kínálja is, némely területen pedig megelőzi, ami pedig –lássuk be–, nem csekélység.

Az előbbi összehasonlításnak leginkább akkor van értelme, ha a LapLinket "local-local" üzemmódban használjuk, tehát nem kommunikációs programként, hanem mint állománykezelő- és szervező eszközt. Miért is ne, hiszen a LapLinkből éppúgy elindíthatunk külső programokat, mint akárcsak a Norton Commanderből.

Felhasználói menü nincs ugyan, viszont a LapLink makrózható, s ez néha előnyösebb.

Állománykezelő eljárásai igen kifinomultak, például másolás vagy mozgatás előtt keletkezési időpontjuk szerint is szűrhetjük az állományokat, vagy törlésre je-

lölhetjük ki a három hónapnál idősebbeket, ha azok – mondjuk – BAK kiterjesztések, és így tovább.

Egy menetben másolhatunk vagy mozgathatunk teljes könyvtárakat az alkönyvtárakkal együtt.

Másolás előtt pontos információkat kaphatunk arról, hogy a kijelölt állományok elérnek-e a célmeghajtón.

Ugyancsak egy menetben törölhetünk teljes (nem üres!) könyvtárakat a hozzájuk tartozó alkönyvtárakkal.

Még arra is van mód, hogy a paneleket kettéoszduk állománylistára és fa-struktúrára, tehát két könyvtárat plusz két fát láthatunk egyidejűleg.

Minden másolási vagy mozgatósi műveletet naplózathatunk.

Tetszés szerint módosíthatjuk a képernyő színeit, a dátumformát pedig a magyar (pontosabban: svéd) sorrenddel egyezőre is kérhetjük.

Tartozik még mindehhez egy igen kiváló beépített szerkesztő redőnymenükkel, online helppel, vágóasztallal (clipboard), görgetősávokkal, szószámlálóval, a nyomtatási kép előzetes megtekintésének lehetőségével és egyáltalán mindennel, kivéve a formázási opciókat. (Mellesleg ezt a cikket is a LapLink Editorral írtam, nagyon jól kijöttünk egymással, noha egyébként százszázalékosan monogám Word-használó vagyok).

Mindez persze csupán a ráadás, hiszen a LapLink végső soron kommunikációs program, számos szeretetre méltó tulajdonsággal felruházva.

Ahol a párhuzamosok találkoznak

Első és legfontosabb erénye, hogy másik számítógéppel összekapcsolva ugyanolyan könnyedséggel – sőt ugyanúgy! – működik,

mint amikor saját meghajtóink között másolgatunk vagy mozgatunk állományokat. Mindössze annyi a különbség, hogy a jobboldali panelen az idegen gép tetszőleges meghajtójának tetszőleges könyvtára látható. Mondhatnánk úgy is, hogy számítógépünk a vele összekapcsolt másik rendszert saját részeként kezeli. Nyilván nem kell magyarázni, mekkora előny, ha a kommunikációs programunk nem valami havi egy alkalomra elindított, aiig ismert furcsaság, hanem azzal az állománykezelővel azonos, amelyet egyébként is naponta használunk.

A Pro 4.0-t mindenfajta előjáték nélkül, azonnal élesben próbáltam ki; a feladat teljes winchester-tartalmak átmásolása volt egy 386/25-ös asztali és egy 286/12-es táskagép között. Kézikönyvre sem az üzembehelyezéshez, sem a program működtetéséhez nem volt szükség, a felhasználói felület logikája öt perc alatt megérthető. Félórával később az ember már meghitt barátságot érez a LapLink iránt.

Igen kellemes körülmény, hogy a számítógépek összekapcsolása – ennél a verziónál – már a párhuzamos csatlakozón át is megvalósulhat. Igaz, hogy ilyenkor az asztali számítógép parallelcsatlakozójáról is le kell szedni a – rendszerint ott lévő – nyomtatókábel, ám ha a megabájtok tucatjait akarjuk mozgatni, akkor érdemes elővennünk a csavarhúzó. A LapLink mindenekelőtt azt kéri, hogy adjunk nevet az összepárosított számítógépeknek, az egyiket tehát 386 Desktopnak, a másikat pedig – ugyanilyen fantáziadúsan – 286 LapTopnak kereszteltem. A kontaktus azután magától létrejött. Mintegy negyedóra

30

alatt 25-26 megabájtot másoltam át. A pontos adatokat nem rögzítettem, minthogy itt már ügysem a program sebessége számít, hanem a lassúbb hardveré. (Használhattam volna a már említett naplózási opciót is; ha ez be van állítva, akkor a LapLink mindenfajta állománymozgatást vagy másolást dokumentál egy szöveggállományban, azaz feljegyzi a művelet kezdetének dátumát és időpontját, azt, hogy tételesen mit, honnan és hová másolt vagy mozgatott; végül az állományok darabszámát, összterjedelmét és a tranzakciók befejezésének időpontját. Adott esetben ez a dokumentum hasznos lehet, bár létrehozása a műveletet valamelyest lassítja).

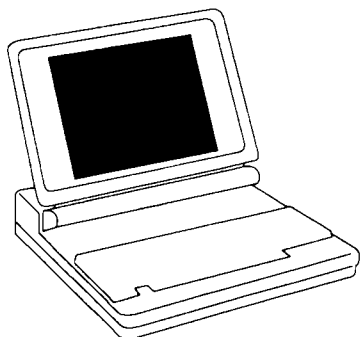
Winchester-hasonmások

Mindezt nem csupán a LapLink kipróbálásának kedvéért műveltem. A cél az volt, hogy az asztali gép – korábban három logikai meghajtóra osztott-80 megás merevlemezét egyetlen partícióban kezelhessem, hála a DOS új lehetőségeinek. Normális körülmények között a winchester egész tartalmát hajlékony lemezekre kellett volna menteni. Ez sok időt és sok lemezt igényel, viszont a LapLink mintegy félautomata módon megoldotta az egész problémát. A Copy Newer Only opció és a Select All parancs együttes alkalmazásával mindaz átkerült a táskagépre, ami korábban nem volt meg ott, ezt követően újra átformáztam az asztali gép merevlemezét, majd jött a klónozás.

Ez utóbbi lényegében abból áll, hogy a Disk-me-

nüből kiválasztjuk a Clone Drive parancsot, tehát három billentyűt kell egymás után megfelelő sorrendben lenyomnunk, viszont ezzel a feladat intellektuális része véget is ért. A LapLink még megérdeklődni, tudatában vagyunk-e annak, hogy mit művelünk. Az igenlő válasz után pedig a másik gépen létrehozza a saját winchesterünk bitről-bitre azonos hasonmását. Amennyiben a célmeghajtón volt valami, azt teljes egészében törli vagy felülírja. Ez a parancs tehát elsősorban akkor használható, ha új, – vagy mint esetünkben, újraformázott – merevlemez akarunk a lehető legegyszerűbben és leggyorsabban kistafirozni; ilyenkor viszont nagyon praktikus.

Másik – gyakrabban bevethető – csodafegyvere a Synchronize-funkció. Ha két számítógépünk van, mondjuk egy asztali és egy notesz, bizonyos fontosabb állományokhoz mindkettőn naprakész formában kívánnánk hozzáférni, ez azonban pusztavágyalom, utópia. Maximum annyit érhetünk el, hogy a két gépen lesz néhány azonos nevű állomány, teljesen eltérő tartalommal, és soha semmit nem fogunk megtalálni. A LapLink előbb említett szolgáltatása talán segíthet valamit ez ügyben. Kössük össze a két gépet, válasszuk ki mindkettőn azt a könyvtárat vagy alkönyvtárat, melyet azonosnak szeretnénk látni. Indítsuk el a szinkronizáló parancsot és rend lesz. Ilyenkor a LapLink mindkét irányban másol. Ha azonos nevű állományokat észlel, akkor a régit felülírja az újabb változattal. Ha az egyik gépen friss állományt hoztunk létre, akkor ez mostantól szerepelni fog a másikon is, egyszóval mindkét könyvtár (meg az összes odatarozó alkönyvtár, ha úgy akarjuk) pontosan ugyanazokat az adatokat fogja tartalmaz-

ni. Mindez teljes winchesterekkel is végrehajtható.

A budapesti kapcsolat

A LapLink telekommunikációs lehetőségeiről nincs mondanivalóm. Ha a dokumentációnak hinni lehet (és miért ne lehetne: tapasztalatom szerint éppoly pontos részletes és jól megírt, mint amennyire fölösleges) modemen át minden pontosan úgy működik mint egyébként. Csak persze jóval lassabban, hiszen a LapLink a soros kimeneten át 115, 200 bauddal kommunikál modemen át pedig maximum 9600, de még inkább csak 2400 baud érhető el. Mindamellet a LapLink megoldhatóvá teszi, hogy az ember rovatszerkesztő legyen egy budapesti lapnál és közben mondjuk Kaliforniában éljen.

Ehhez már csak egy százszázalékosan Hayes-kompatibilis modem kell, nem utolsó sorban egy villa Santa Barbara környékén, vice versa, a Rózsadombon. Más kérdés, hogy ha ez utóbbiakat valaki birtokolja, miért akarna egy pesti lapot szerkeszteni, (ha képes egyáltalán a gép nélküli, gyalogos vagy mezei szerkesztést művelni, valamint azt is tudja, hogy a szerkesztés hardverje az ujjbegyeinktől a gép irányában helyezkedik el, míg a szoftverje az ujjaink hegyétől a szívünk, agyunk irányában lefelé), de hát ez már nem tartozik a tárgyunkhoz.

A modem vásárlása viszont legalábbis megfontolandó. ● ● ●

KÖZLEMÉNY

Kutyával való üdülési lehetőség Nagyvázszyban. Elhelyezés családi ház kertjében sátorban (sátrat és hálózsákokat biztosítanak). A kutyákat a sátorba is lehet vinni, de fedett helyen kikötésre is van lehetőség. Camping körülményeket találunk, étkezővel és mosdókkal.

Szállás díj: 200 Ft/nap/fő plusz 50 Ft idegenforgalmi adó.

A kutyák elhelyezése 50 Ft/nap.

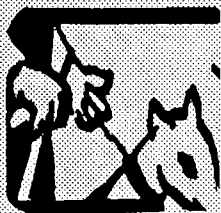
Étkezés: reggeli és vacsora igényelhető napi 100-100 forint/fő-ért. Az ebédet egyénileg kell megoldani. A kutyák számára napi száz forintért igényelhető ellátás. Az

étkezés igénybevétele nem kötelező.

Külön szolgáltatások: sétalovaglás vezetővel 400 Ft/óra, kutya kozmetika,

állatorvosi vizsgálat, kirándulások szervezése a környékre (halas tó, Balaton), házi kutya verseny, játékos vetélkedők, esti tábortűz. Jelentkezés: levélben az alábbi címen: Hajdú Judit, 8291 Nagyvázszy, Dobány u. 5.

A jelentkezéssel együtt előlegként a szállás díjat be kell fizetni. Emellett pontosan kérik feltüntetni, hogy az étkezések mely fajtáját kívánja igénybe venni. Amennyiben az utazást megelőzően 15 nappal mondja le a részvételt, úgy a befizetett teljes összeget visszakapja. A 15 napon belül történő lemondás esetén az előleg felét fizetik vissza. Telefon: 14-15-744, vagy 11-31-127. Az üdülési lehetőség 1992. június 1-től vehető igénybe. Minden érdeklődőt szeretettel várnak a szervezők.

Szabó Lászlóné:

Zarándokok városa - Jeruzsálem

A zarándok szó régebben a szent helyek gyalogosan történő felkeresését jelentette. A mai zarándok már általában repülőgéppel, autóbusszal vagy gépkocsival érkezik a helyszínre. A Via Dolorosa mára a turisták utcája lett. Az úton mindenütt arab kereskedőkkel találkozhatunk, így azután az áhítatra, a csendes elmélkedésre nincs mód azon az úton, ahol egykoron Jézus és a katonák csapata végigvonult. Valószínű, hogy az utolsó igazi zarándok az a bajai úr volt, aki hatvan évesen 1860-ban gyalogosan elindult a Szentföldre. A vállán egy súlyos fakeresztet vitt. Hat évig róttá az utat, mire elért Jeruzsálembe. A keresztet a Getsemáné -kert melletti kolostorban őrizték meg a Ferencesek. A kereszten a következő feliratot vésték:

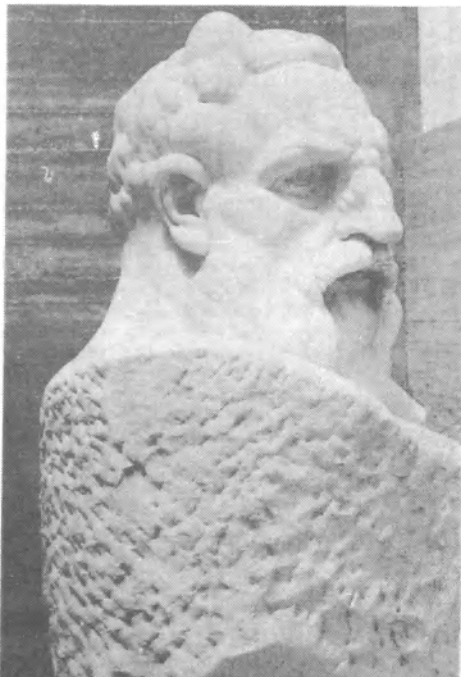
'Isten ditsőségire

A Jézus szeretetiért hozta ezen köröszöt Magyarországból

Bajai Lakos Mór József 60 éves zarándok'.

Sajnos 1955-ben egy óriási felhőszakadás zúdult az Olajfák hegyére, melynek következtében a víz elöntötte a hegy lábánál lévő "Árulás Barlangját" is, ahol a kereszt állt. A víz elsodorta a kápolna teljes berendezését, s így a kereszt is odaveszett. Ám a Ferencesek még ma is szívesen mesélnek az érdeklődőknek a "magyar kereszt"-ről, és arról is, hogy valamikor voltak igazi zarándokok.

Jeruzsálem, a háromszorosan szent város már két évezred óta tűzfészeknek szá-

Bilrose: Mózes (Jeruzsálemi szoborkert)

Fraangelico: Jézus bevonulása Jeruzsálembe

mít. Falai között három világvallás hagyományai élnek. Földünk több mint öt milliárd lakójából 15 millió zsidó, 900 millió mohamedán és 1,5 milliárd keresztény szent városként tiszteli.

A keresztény embernek Jeruzsálem a keresztrefeszítés színhelyét jelenti és elfelejti, hogy a zsidóknak ugyanez a hely még mindig Jahve szent városa. A moszlimoknak pedig Mekka után a világ második szent helye.

Salamon király templomában az égő áldozatok oltára ma mohamedán szentély. Hitük szerint az itt álló szikláról szált Mohamed próféta a mennybe szárnyas ménjének, El-Baruknak a hátán.

Jeruzsálemben semmi sem olyan fontos, mint a vallás. Jól lehet aligha van a világnak még egy olyan városa, ahol annyi faj és nemzet fiai élnének együtt; itt mégiscsenek nemzetiségek. Ritkán beszélnek úgy valakiről, hogy görög, angol vagy perzsa. Jeruzsálemben a három nagy vallás (keresztény, zsidó és mohamedán) testesíti meg a nemzetiséget. Csoda-e, hogy az örökkévalóságnak a különféleképpen történő értelmezése azt sem teszi lehetővé, hogy "egyidőben" éljenek az emberek Jeruzsálemben. A keresztények 1992-t írnak (Krisztus után), a zsidók a világ teremtésé-

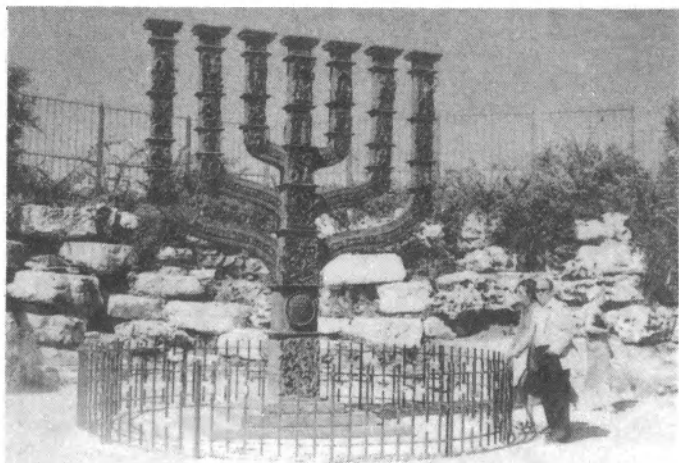
től számítják az időt és 5753-at írnak. A muzulmánoknak Mohamed születésétől kezdődik az időszámítás, s ők 1370-nél tartanak.

Teljesen természetes, hogy Jeruzsálemben akár minden héten három-négy ünnepnap is előfordul. A mohamedán pénteken, a zsidók szombaton, a keresztény pedig vasárnap tartja pihenő napját. Húsvét táján pedig egy héten át tartanak az ünnepek.

A via Dolorosa

Amikor egy nyugati keresztény eljut Jeruzsálembé, furcsa érzés keríti hatalmába. Itthon megszoktuk a templomok Isten-Jézus-át, Jeruzsálemben pedig az ember-Jézus emlékével találjuk szemben magunkat. Azzal az emberével, aki evett, ivott, aludt, aki kiützte a templomból a kufárokat és aki a halál keserű poharát is kiitta a Golgotán. Mi úgy képzeljük Jézust, hogy a mennyben az Atya jobbján foglal helyet. Jeruzsálemben pedig lépten nyomon rábukkanunk azokra a helyekre, amelyeket a hagyomány Jézus életével kapcsol össze. Jeruzsálemben évszázadok óta áhítatos tisztelettel őrzik még a lába nyomát is. Minden odalátogató zarándok kötelességének érzi, hogy végigmenjen azon az úton, ahol a hagyomány szerint Jézus a kereszttel haladt az ítélet színhelyétől (Pilátusnak az Antonius-erődben lévő rezidenciájától) a kivégzés színhelyéig (a Golgota hegyéig). A legenda ezt az utat a XVI. század óta via Dolorosának (Fájdalmak útja) nevezi.

Az ókori Jeruzsálemet legalább tizenkétszer a földig lerombolták. Már Dávid is a jabuzeusok lerombolt városára építkezett. Azután sorra jöttek az újabb hódítók

Amenóra, Izrael állam jelképe

és az újabb építkezések.

Jézus szenvedése történetének ábrázolása a keresztes háborúk idején Európában is elterjedt. A

Szentföldre zarándoklók – és a Ferencesek – hatására lassan az egész világon elterjedt az a szokás, hogy egy domb szerpentinjein bejárják Krisztus fájdalmas útjának állomásait. A római katolikus vidékeken a falu mellett álló dombon három keresztet állítottak fel és az odavezető utat nevezték el a "Kálvária" útjának. Az út mentén festményeken, vagy domborműveken az Úr

fájdalmas útjának jelenetei láthatók. A római katolikus templomokban körben a falakon rendszerint tizennégy kép található, amelyek Jézus életének utolsó szakaszából vett jeleneteket ábrázolnak. Ezeket a képeket a XV. század óta a "kereszt stációinak" nevezik. Az ábrázolt jelenetek közül csak kilenc olvasható az Evangéliumban. A többit a legenda kapcsolta Jézus történetének ehhez a szakaszához.

Jeruzsálem színes forgatagával, történelmi emlékeivel és legendáival várja a zarándokokat és az odalátogató turistákat egyaránt.

A Látássérültek Cseppkő Klubja közleményei:

Keddi napokon délután 4-től fél 6-ig kondicionáló tornával "tartjuk karban" sorstársainkat, melyre minden 15-90 év közötti érdeklődőt szívesen várunk.

A klubhelyiség ajtaja minden szerdán délelőtt 10 órától este 6-ig nyitva áll mindazok előtt, akik szívesen töltik idejüket a klubtársak körében. Címe: Budapest VIII. Gyulai Pál u. 7. Telefon: 138-48-47. A klubnap programjai:

- ☛ Délelőtt orvosi-egészségügyi tanácsadás.
- ☛ Délután 2-4 óra között angol tanfolyam, melyre még lehet jelentkezni. A tanfolyam díja mérsékelt, a szorgalmas tanulók tandíjkezelvényben részesülnek.
- ☛ A délután hátralévő részét beszélgetéssel, zenei és irodalmi klubfoglalkozással, valamint orvosi előadások hallgatásával lehet eltölteni. Ez utóbbi keretében szenvedélybetegek részére (alkoho-

listák, drogosok) egy pszichiáter egyéni-és csoportterápiát tart.

Pénteken délutánonként (3-5 óra között) a Budapest X. Liget u. 10 szám alatt önismereti klubfoglalkozást tartunk, ahová ugyancsak szeretettel várjuk sorstársainkat.

Vasárnap - szép napos időben - kirándulásokat szervezünk a budai hegyekbe.

Csekély díjazás ellenében megszerveztük klubtársaink részére - egyelőre szűk keretek között - az alkalmi kíséretet, felolvasást, bevásárlást, esetleg autóval való szállítást.

Terveink szerint - megfelelő számú jelentkező esetén - ősszel német nyelvtanfolyamot, valamint számítógépes tanfolyamot és úszásoktatást is szándékozunk szervezni.

A felsorolt programok iránt a fentebb megadott telefonszámon lehet érdeklődni. ● ● ●

Dénes Géza: Humorsarok

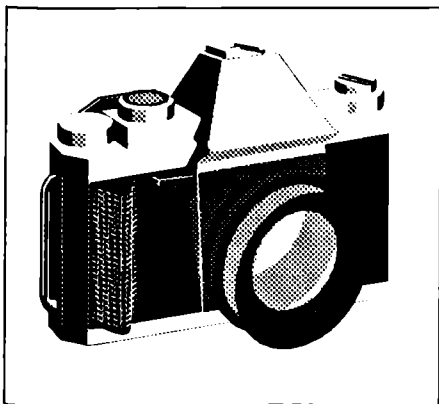
Gyorsfénykép

Hét vadász bandukolt a sarkadi határban a vastag puha hóban. Vállukon puska, oldalukon tarisznya, derekukat megrakott rézpatronok övezték. Néha megálltak, az eget kémlelték. A jegesen fénylő nap el-elbújt a vastag ködfátyol mögött, de megálapították, hogy hóiharra nincs kilátás. Bent jártak már Doboz alatt a kiserdőben, amikor Csóka Mihály fővadász megmerevedett, a tisztás túlsó szélére mutatva sutogta:

— Odanézzetek!

Királyi léptekkel, mintha egy csupagally fácskát hordozna, dús agancskoronájával lépdelt a tisztáson egy vadásszívet csiklandozó szarvas. Felséges lépteinek ütemére billegette a fejét hatalmas agancsával. Felnyúlt egy zsenge fagyos gallyért s ahogy kinyújtózkodott, az a szép koronája ráfeküdt a hátára. Káprázatos ilyet látni az egyszerű nyúl- meg fácánpufogatóknak.

Belehuppantak a hódunnába, felhúzták puskájuk ravaszát, céloztak. A szarvas közeledett a tisztás innenső széléhez. A fagyos napfény a tisztásra zuhogott. Az agancson a frissen ráhullott hószemcsék csillogtak. Mit sem sejtve lépdelt a hét vadással

szemben, akik csak arra vártak, hogy közel hozzájuk az összehajló faágak között jelenjen meg.

Most!

Hét lövés zúgott át az erdőn, rá egy fájdalmas üvöltés. A vadászok felugrottak. Odaszaladtak.

Lábuk előtt feküdt átlótt szüggely, fújva-hörögve a gyönyörű kétmázsás, barnafoltos szarvasbika. Két vastag gallyat keresztalakban összekötöztek, ráfektették a még meleg állatot, úgy húzták házáig a ritka zsákmányt a havon. De előbb Csóka Mihály fővadász elővette fényképezőgépét, a vadászokat a szarvasbika köré ültette s lekattintotta őket.

Estére megrendezték a vadászvacsorát. Úgyszólván a község fele ott volt. Izlett a pácolt szarvashús, hűledezve, nagyokat nevetve hallgatták a "csodaszarvas" históriáját. Javában folyt a társalgás, mikor betoppant Szetye Karcsi, a fényképész:

— Baj van Mihály! — hajolt a fővadász füléhez —, előhívtam volna a filmet, de rosszul exponáltad. — Azzal Csóka elé tolta a feketefoltos képet.

Bizony, ezen már nem lehet változtatni. A szarvast nem tudják visszarakosgatni. Mit tehettek egyebet: a fényképész felállította háromlábú masináját, elbújt a fekete kendő mögé és a szarvasbikát újra lefényképezte-ott a tányérokon, saját zaftjában!

Jobb híján ez a fénykép került a szarvas agancsa alá, Csóka Mihály fővadász írásztala fölé. A tálakban pirosuló zaftos szarvaspecsenye, meg a körülötte készségesen eddegélő vendégsereg; ez volt a téma, ez került rá a képre. A kép alatti írás is bizonyította a vadászok hőstettét:

"196 kilós szarvasbika. Elejtve 19... február...-án".

Mondják is azóta a községben: a "csodaszarvas" históriája igaz, hiszen Csóka Mihály fővadásznál fénykép is van róla!

Sági Andrea:

Hajápolási tudnivalók mindenkinek — a hajhullás

Több olvasó fordult a szerkesztőséghez a korábban megjelent cikk hatására és kérték, hogy a hajhullásról -sokak problémájáról- is közöljünk cikket és esetlegesen hasznos tanácsokat. A kérésnek ezuton eleget teszünk.

(a szerkesztőség)

A hajhullás a haj betegségei közül a legáltalánosabb. A nők és a férfiak egyaránt szép, dús és ápolt hajkoronáról álmodnak. Ennek elsődleges feltétele az egészséges hajsza. Sokan és sokszor fordulnak fordításukhoz azzal, hogy: "Hullik a hajam. Mit tegyek?".

Addig, amíg csak néhány szál haj marad a fésűben, a hajkefében vagy a párnán -nincs nagy baj. A hajsza általában cserélődnek. A növekedés nem folyamatos, hanem ritmusos.

A haj hullása tavasszal vagy ősszel gyakori probléma. Ez azonban az úgynevezett időszaki hajhullás, ami nem káros. A "valódi hajhullás" lehet foltos vagy egyenletes, átmeneti és állandó.

Okai: megégés, gombák okozta fertőzés, gennykeltő baktériumok által keletkező megbetegedés, gümőkör, röntgen besugárzás, bőrgyulladás. A felsoroltakon kívül még lázas betegség, tüdőgyulladás és vörheny is kiválthatja. A nőknél a terhesség és a szülés is hatással lehet a haj állapotának változására.

Férfiak esetében a foltos kopaszság fordul elő gyakrabban (1-6 cm átmérőjű kopasz felületet jelent, de néha még ennél is nagyobb). Ilyen esetben feltétlenül orvos-

hoz kell fordulni. A 18-25 év közötti férfiaknál főleg a homlokon jelentkező kopaszság legtöbbször örökletes alapon jön létre.

50 év felett, elsősorban a férfiaknál, maga az öregedés is okozhatja a kopaszságot. Nem kell azért kétségbe esni! Női szemmel a kopaszság lehet ugyanolyan vonzó, mint az ősülő halánték.

Nők esetében a gyermekvárás alatt és a szülés után jelentkezhet problémaként a haj hullása. Ritkábban ugyan, de az is előfordul, hogy a haj töredezik, gyökerestől és csomókban hullik. Sőt a hajsza elvékonyodnak. Valószínűleg mindez a terhesség alatti hormonális változás következménye. Ekkor óvatosan, ritka fogú fésűvel ajánlatos fésülni. A szülést követő pár hónap elteltével a hajhullás megszűnik, s visszatér a hajsza eredeti vastagsága is.

Hajhullást okozhat a tartós hullámosítás, a festés, a melírozás is. Amennyiben a veszteség számottevő, úgy célszerű a haját pihentetni. Előfordulhat olyan eset is, amikor az orvos tanácsára végleg abba kell hagyni a haj festését és dauerolását. Előnyös lehet ilyenkor a rövid, fúszra vágott frizura.

Férfiaknak és nőknek egyaránt ajánlatos kipróbálni a Bánfi hajszeszt, mely elfogadható áron megvásárolható a gyógynövény boltokban. Kövessük a használati utasítást és rendszeresen alkalmazzuk a hajszeszt. A szesz mellé még ajánlatos az A-vitamin szedése is. Ezt a tanácsot orvostól kaptam! Bizton állítható, hogy két-három hónap elteltével megmutatkozik az eredmény. Érdemes kipróbálni!

Feltétlenül ügyeljünk hajszálaink egészségére annak érdekében, hogy sűrű maradjon hajunk. Ha pedig hajunk már hullani kezdett, úgy mindenképpen kezeljük, vagy kezeltesük szakemberrel.

Ne feledjék: csak az egészséges hajból lehet frizura költeményeket varázsolni nőknek és férfiaknak egyaránt.

Közlemény

Értesítem a tagtársakat, leendő megbízóimat, hogy 1992. június 1. napjával megkezdtem ügyvédi tevékenységemet. Félfogadást tartok Veszprémben, a Radnóti tér 2. II.em. 224. alatt (Telefon: 80-29116) minden kedden és szerdán de. 9-12

óráig. Munkámmal elsősorban a szövetség tagjai problémáinak megoldását, jogi képviselőjük hatékonyabb érvényesülését kívánom előmozdítani. Várom megbízóim jelentkezését. Dr. Szőke László.

Hirdetések

Eltartási- vagy életjáradéki szerződést kötnék bárkivel. Cím: 1118. Budapest, Törökugrató u. 12. VIII.em. 31.

5000 forintért eladó egy jó állapotban lévő Videoton-Akai automata kezelésű lemezjátzó. Érdeklődni az esti órákban a 113-11-27-es telefonszámon.

36 éves gyengénlátó férfi keresi korban hozzáillő gyengénlátó hölgy ismeretségét házasság céljából. A leveleket kizárólag síkírásban "Gerbera" jellegre a szerkesztőségbe kéri.

23 éves vidéken élő főiskolás lány szívesen levelezne művelt és intelligens 22 és 29 év közötti vak vagy gyengénlátó fiatal emberekkel. Elsősorban az irodalom és a történelem érdekli, de szereti a humort, a zenét és a kutyákat. A leveleket sík vagy pontírásban "Optimista" jellegre a szerkesztőségbe kéri.

40 éves vak nő keresi korban hozzáillő férfi ismeretségét házasság céljából. A leveleket pontírásban az alábbi címre kéri: Csőr Erzsike, 24321 Kis Ferenc u.38., MALI IDOS, Jugoszlavia

SZÉP A FÉNYKÉP FORTE PAPIRON
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF FORTE PHOTOPAPIER
YOUR PICTURES ARE NICE ON FORTE PHOTOPAPERS

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
FORTE ANYAGOKAT!

BENÜTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN FORTE MATERIALIEN!

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
PHOTO-MATERIALS MADE BY FORTE!

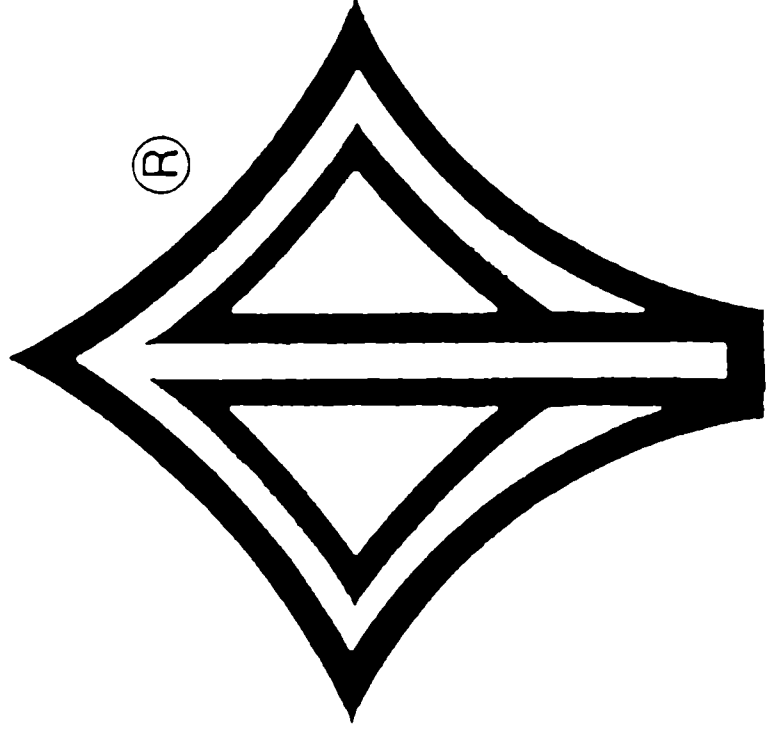
FORTE FOTOKÉMIAI IPAR

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

Gyártja:

PROXERV az ön partnere !
Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

☛ Budapest, 1052 V. Fehérhajó u. 2. ☎ 1-374-255

Számítástechnikai tanácsadás, rendszerfejlesztés

TITKÁR iroda automatizálási rendszer

- ☛ Partner nyilvántartás és céginformáció
- ☛ Lekérdezések
- ☛ Levelezés hat nyelven, szövegszerkesztővel
- ☛ Ki- és bejövő iratok iktatása
- ☛ Határidő nyilvántartás, időpont egyeztetés
- ☛ Feljegyzések kezelése
- ☛ Közvetlen telefax küldés és fogadás

Oktatás

- ☛ Alapfokú számítástechnikai ismeretek
- ☛ PC számítógép kezelés
- ☛ WORD szövegszerkesztő

Műszaki szolgáltatások

- ☛ Számítógépek és hálózatok telepítése
- ☛ Számítástechnikai eszközök javítása
- ☛ Szervíz

Komplex kereskedelmi rendszer

Export és belkereskedelmi modul

- ☛ Ajánlatok, engedélyek, kötések és a lebonyolítás kezelése
- ☛ VÁM 91
- ☛ Ügyletkövetés
- ☛ Teljeskörű gépi okmányolás
- ☛ Telefax kapcsolat

Import modul

- ☛ Megrendelések, ajánlatok, engedélyek, kötések és a lebonyolítás kezelése
- ☛ VÁM 91
- ☛ Ügylet követés
- ☛ Teljeskörű gépi okmányolás
- ☛ Telefax kapcsolat

Főkönyvi és folyószámla rendszer

- ☛ Analitikus és főkönyvi nyilvántartás
- ☛ Széleskörű lekérdezési lehetőséggel
- ☛ Állományszintű kapcsolat a kereskedelmi rendszerekkel

*Rendszereink egymással kapcsolhatók, modulonként is megvásárolhatók
Számítástechnikai segédanyag kereskedelem*

